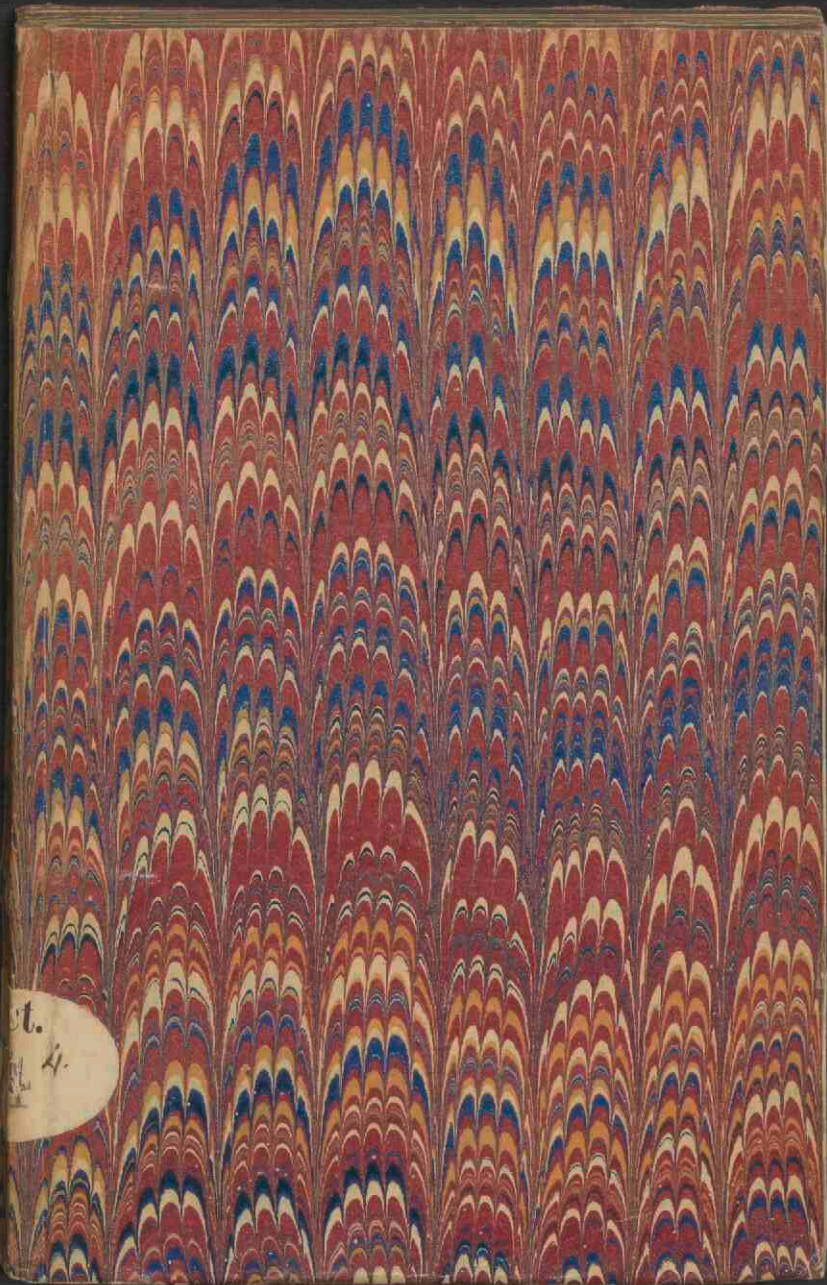

De sacra communione Christiani populi in utraque panis & vini specie : sitne eius restitutio Catholicis hominibus optanda, etiamsi iure diuino non simpliciter necessaria habeatur. Consultatio cuiusdam paci ecclesiae optime? consultum cupientis.

<https://hdl.handle.net/1874/422691>

t.
4.

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

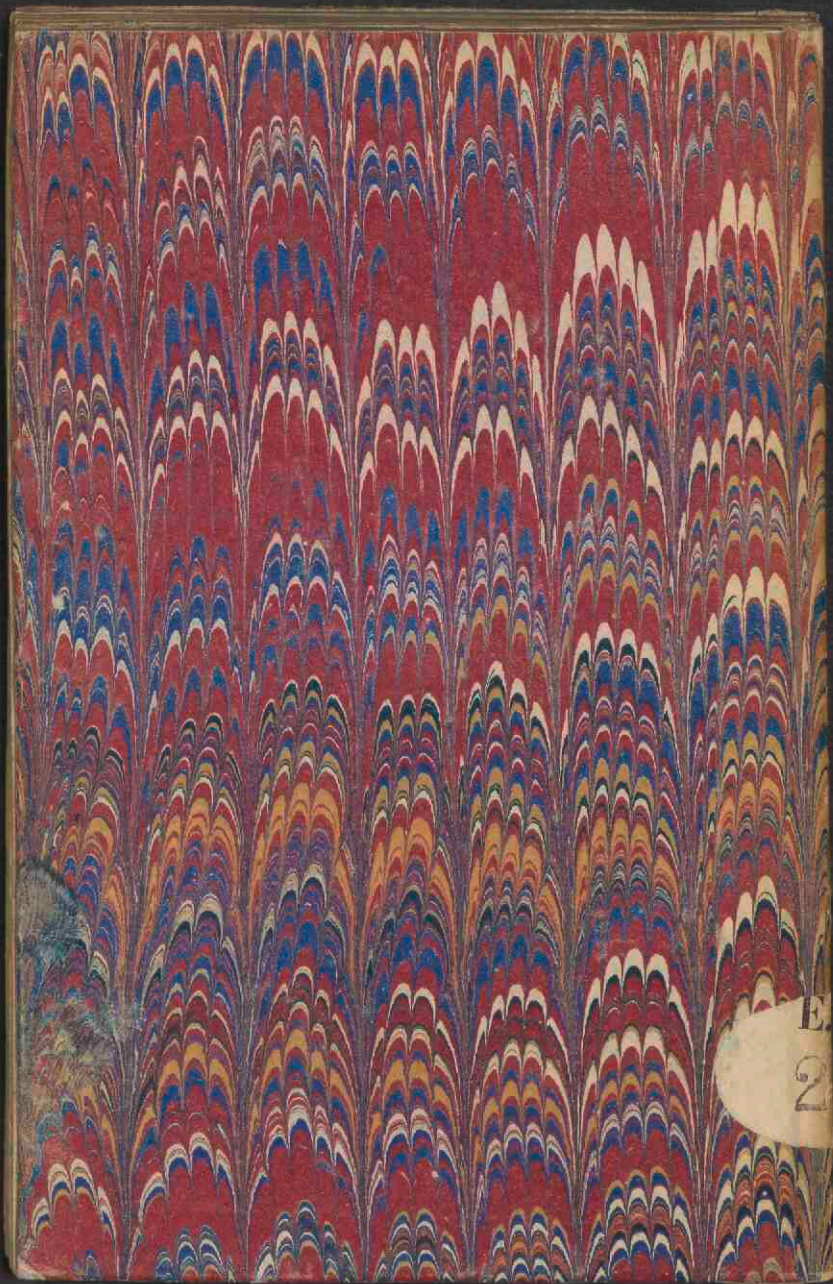
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

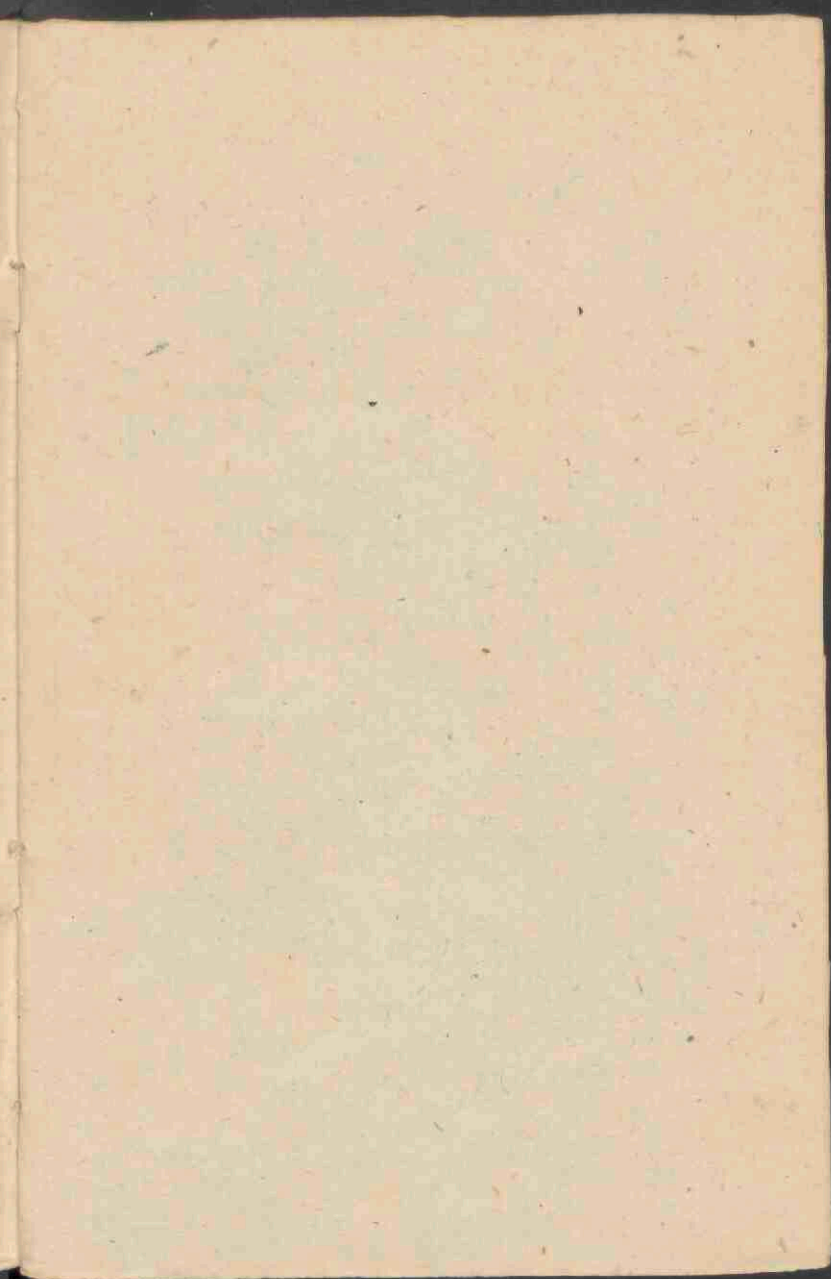

E. oct.

274⁴

[ex dono Bachelii]

see E. 20 274 4/

DE SACRA
COMMVNIONE CHRIS-
TIANI POPVLI IN VTRA-
que panis & vini specie.

Sitne eius restitutio Catholicis homini-
bus optanda, etiamsi iure diui-
no non simpliciter neces-
saria habeatur.

Consultatio cuiusdam paci Eccle-
siae optimè consultum
cupientis. *Cassandri*

EXCVDEBATVR
Anno Salutis M. D. LXIIII.

DE BACH

COMMISSIONER

OF THE LAND OFFICE

ALBANY, N. Y.

TO THE HONORABLE

THE SENATE

AND ASSEMBLY

IN SENATE

CONFIRMED

THIS 10TH DAY OF

JANUARY 1880

BY THE SENATE

AND ASSEMBLY

IN SENATE

CONFIRMED

THIS 10TH DAY OF

JANUARY 1880

BY THE SENATE

AND ASSEMBLY

IN SENATE

CONFIRMED

THIS 10TH DAY OF

JANUARY 1880

BY THE SENATE

AND ASSEMBLY

IN SENATE

CONFIRMED

THIS 10TH DAY OF

JANUARY 1880

TYROGRAPHVS PIO

LECTORI S.

Vnde multa admodum sunt, quæ Theologis negotium hoc tempore facessunt: tùm in primis, illa de Calicis communione disputatio, permultis multorum scriptis agitatur. Itaque non solum in vniuersa Germania præcipuos clarissimosque diuinæ sapientiæ Doctores, aliquot iam annis excitauit: sed illud etiam ipsum Concilium Tridentinum, æstate proxima superiore totum occupauit. Dum enim maior eruditorum Episcoporum, eaque potior pars, in eam sententiam concors pedibus iret: ut Laicis calicem esse concedendum iudicaret, alij verò magna contentione resisterent: nequid incommodi tantus dissertationum ardor, coeptis de morum & opinionum reformatione rebus adferret: eam controuersiam Pij Quarti Pontificis arbitrio dirimendam, serioque dijudicandam Patres reliquerunt. Quoniam ergo nullum eius, quod plurimum tamen expetitur, statimque fieri oportere necessitas arguit, decretum adhuc extat, Principes verò Germaniæ viri Catholicæ professionis, valde reformident, nisi pijs prouinciarum suarum clientibus, hac in re quam cottidianis efflagitationibus vrgêt, tandè aliquando satisfiat: ne catholicæ religionis reliquæ, vel statim concitentur, vel sensim profectò pessum eant: prudenter vnà, in eam rem Cæsare præcunte quidem, alacres incumbunt: quò

AD LECTOREM.

Pij Pont. permiffu, calix, è vetere illa incorrupta Ecclefia, in hac noftrâ tot difsidijs ob hâc & alias caufas cômotam, ac potiùs adflâctâ, reuocetur. Nimirû, longè maiore ratione nûc nobis eius v-fum reftitui, q̄ is, nò adeò multis ab hinc annis, publico decreto fuerit intermilfus. Id quod, præclarè certè, libellus hic aureolus oftēdit. Quâ ob rem: vbi primùm nuper ad me miffum, fedulò perlegi: probare ipfe autem auctoris, quicunq; is fuit, inftitutum, eruditionem, diligentiam, ac iuuandi, genere quoque dicendi non acerbo, ftudium, & idem nonnulli pietatis ac doctri-næ laudibus infignes, confirmarent: prætermittere nò potui, quin eû ego, ijs præfertim, & amicis, fua-dentibus, immò rogantibus, ipfe cum omnibus ftudiofis, publicæque tranquillitatis amantiffimis hominibus, cômunicarē. Exit igitur in lucē: vt & fi quid ceteri habent, quod huic argumēto, atq; turbis componendis conducere poffe videatur, id nunc omne verò, candidis animis, ac placidis, non iratis, vel anticipationis illo præiudicio concitatis, in mediũ exponant. Est is enim modò Reip. Chriftianæ ftatus: vt nihil eos, fulciendæ veræ religioni, noftra propemodum pertinacia, ac lata contentionum culpa, collabenti, vel antiquius & vtilius, vel aptius equidem, facturos effe putem. Vt hoc verò velint, quod honeftû est & vtile, iâ eos, & patrię debita pietas cohortabitur, & egregia de re multò omnium optima, bene merendi voluntas, vltro, vel planè currentes, nò incitare modò, verùm inflammare proculdubiò debet. Vale.

DE
SACRA COM-
MUNIONE CHRISTIANI

POPULI IN VTRAQUE,
panis & vini specie,
consultatio.

Eteres omnes tùm Græci, tùm Latini in ea sententia fuisse videntur, vt existimauerint in legitima & solemni celebratione corporis & sanguinis Domini, & administratione ac dispensatione, quæ in Ecclesia fideli populo è sacra mensa fit, duplicem speciem, panis & vini, esse adhibendam: Atq; hunc morem per vniuersas Orientis & Occidentis Ecclesias antiquitùs obseruatum fuisse, tùm ex priscorum Patrum monumentis, tùm ex vetustis diuinorum mysteriorum formulis apparet. Inducti autem fuerunt primò exemplo & mandato Christi, qui instituen- do huius Sacramenti vsum, Apostolis

DE SACRA COMMVN.

(fidelium Sacramenta participantium personam representantibus) quibus dixerat: ACCIPITE & EDITE, ipsdem ipsis mox dicebat, BIBITE EX HOC OMNES, quod ex veterum sententia interpretatur Paschasius Ratbertus, tam ministri, quam reliqui credentes, & Chrysostomus:

Hom. 18.
in 2. ad Co
rinth.

Quando fruendum est reuerendis mysterijs, nihil ait differre Sacerdotem a subdito, cum omnes similiter, ut illa participent, digni habeantur. Omnibus enim corpus vnum proponi, & poculum vnum: & Theophylactus, Tremendum hunc calicem pari cunctis conditione traditum esse asserit.

In 1. ad Co
rinth. 11.

In sermone quoque de coena Domini, qui Cypriano adscribitur, ita legimus: Doctore Christo primum haec mundo innotuit disciplina, ut biberet sanguinem Christiani, cuius usum legis antiquae auctoritas districtissime interdicit; Lex quippe esum sanguinis prohibet, Euangelium praecipit ut bibatur. Item: Bibimus autem de sanguine

guine Christi, ipso iubente, vitæ æternæ cum ipso & per ipsum participes, & fatentes nos per peccati gustum à beatitudine priuatos, & damnatos, nisi nos Christi clementia ad societatem vitæ æternæ suo sanguine reduxisset. Nobis itaq;, pro quibus sanguis Christi oblatus est, ipse Christus pincerna porrexit hoc poculū. Huc etiā pertinere putabant verba Saluatoris: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, nō habebitis vitam in vobis. Hinc Origenes in numeros. Quis est, inquit, iste Hom. 16. populus, qui in vsu habet sanguinē bibere? Populus Christianus, populus fidelis sequitur eū qui dicit, Nisi manducaueritis carnem meam, & biberitis sanguinem meum, non habebitis vitam in vobis ipsis: quia caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Loqui autē illum de sacramentali potu, declarant ea quæ mox sequuntur. Bibere autem dicimur sanguinem Christi, non solū Sacramen-

torum ritu, sed & cùm sermones eius recipimus. Et Augustinus in quæstionibus, super Leuiticum: Sed cùm Dominus dicat, Nisi manducaueritis carnem meam, & biberitis sanguinem meum, non habebitis vitam in vobis. Quid sibi vult, quòd à sanguine sacrificiorum, quæ pro peccatis offerebantur, tantopere populus prohibetur, si illis sacrificijs vnum hoc sacrificium significabatur, in quo vera fit remissio peccatorum? A cuius tamen sacrificij sanguine in alimentum sumendo non solum nemo prohibetur: sed ad bibendum potius omnes exhortantur, qui volunt habere vitam.

Itē: Cùm Christus hoc mysteriū instituēdo, duas rerū species, panē & vinū adhibuerit, ex quibus duabus vnū plenum, perfectum, & integrū Sacramentum effecerit: credebant veteres ad integritatem, perfectionem, & cōplementum huius sacræ communionis pertinere, vt omnes in Ecclesia plenum hoc & integrum sacramentum per-

perciperent. Huc spectat illud Gelasij memorabile decretū, quo iubet eos, qui superstitione aliqua impediti, à calice sacra-
 ti cruoris abstinebāt, aut integra sacramenta percipere, aut ab integris arceri: quòd diuisio vnus eiusdemq; mysterij sine grandi sacrilegio nequeat puenire. Huc pertinet quod ex Augustino adferunt Paschasius & Algerus. Nec caro sine sanguine, nec sanguis sine carne iure cōmunicatur. Hinc & Iulius Pontifex porreditionē calicis Domini complementum cōmuniōis appellat: & Micrologus testatur Romanum ordinem ideò præscribere, vt in Parasceues die, vinum immissione Dominici corporis sanctificetur, vt populus plenè possit cōmunicare, quod aliter in Romano ordine legitur, vt cōtactu Dominici corporis integra fiat cōmunio. Spectabant etiā veteres huius institutionis Christi, qui sub duplici specie hoc sacramentum instituit causas atque fines: quos omnes toti Ecclesiæ Chri-

De conse.
 dist. 2. ca.
 Comperi-
 mus.

De conse.
 dist. 2. ca.
 Cū omne.

DE SACRA COMMVN.

sti cōmunes esse iudicabant : Quorū finium atq; caussarū hij sunt ꝑꝛecipui.

Primus est, ad repræsentandam, & cōseruandam memoriam passionis eius in oblatione corporis, & effusione sanguinis: quod māducatione mystici panis, & potione sacрати calicis fieri B. Paulus testatur, cū ait Corinthijs. Quotiescunq; manducabitis panem hunc, & calicem Domini bibetis, mortem Domini annunciabitis. Existimarunt itaq; veteres hanc repræsentationem, & commemorationem mortis Christi perfici non sola consecratione, oblatione, & sumptione Sacerdotis, sed etiam distributione, & participatiōe fidelis populi. Huc pertinet illud Iustini Mart. in Dialogo cū Triphone ad illud Esaiæ, Panis ei dabitur, & aquæ eius fideles sunt. &c. In hac propheta & de pane, quem nobis noster Christus tradidit ad cōmemorationem corporis assumpti propter credentes in eum, & de poculo quod in memoriam sanguinis sui cū gratiarum

rum actione sumendum dedit, fit manifesta mentio. Et Hesychius in cap. 15. in Leuitic. ad illud: Immolabit eū, &c. Ipse enim propriam carnem immolauit, ipse sui sacrificij Pontifex in Sion factus est, quando sanguinis noui Testamenti calicem dabat. Vnde Augustinus contra Faustum: Christiani, inquit, peracti huius sacrificij memoriam celebrant sacrosancta oblatione & participatione corporis & sanguinis Domini. Et Ambrosius in 1. Corint. 11. Quia morte Domini liberati sumus, huius rei memores, in edendo & potando corpus & sanguinem, quæ pro nobis oblata sunt significamus: nouum Testamentum in his consecuti. Augustinus quoque in sententijs Prosperi. Quum frangitur hostia, dum sanguis de calice in ora fidelium funditur, quid aliud quàm Domini corporis in cruce immolatio, eiusq; sanguinis de latere effusio designatur? Ita Gregorius in 4. Dialogorum ait: Christum in hoc mysterio sa-
cræ

cræ immolationis iterum pro nobis immolari: Eius quippe corpus, inquit, ibi sumitur, eius caro in populi salutē partitur, eius sanguis non iam in manus infidelium, sed in ora fideiū funditur. Post hunc Beda: Christum ait nos quotidie lauare à peccatis nostris in sanguine suo, cū eiusdem beatæ passionis ad altare memoria replicatur, cū panis & vini creatura in sacramētū carnis eius & sanguinis trāsfertur, sicq; corpus & sanguis illius, nō infidelium manibus ad perniciē suam funditur & occiditur, sed fideiū ore suam sumitur in salutem. Algerus lib. 2. cap. 8. Iste mos inoleuit in Ecclesia ab ipso Christo, qui corpus suū & sanguinem diuisim consecrauit & dedit, non ad diuisionem substantiæ suę, sed ad discretionem figuræ, vt panis dum dentibus teritur, carnē Christi in passione attritam, & dum vinum in ora fideiū funditur, sanguinem de latere Christi fusum signaret.

Alter finis est, ad significandam integram

In illud Io
an. vidit
Io. Ies. ven.
ad se.

gram & perfectā refectionē, seu nutri-
 tionē, q̄ cibo & potu cōstat. Qua ra-
 tione Christus dixit: Carnē suā verè
 esse cibum, & sanguinē suum verè esse
 potum. In quo cibo & potu spiritua-
 li, virtus & fructus, atq; efficientia hu-
 ius sacramenti consistit. Atque huius
 virtutis gratia vera & perfectā ratio
 huius sacramenti, non modò in conse-
 cratione materiæ, vt loquuntur, sed
 etiam in eius vsu & actione, id est, di-
 stributione & participatiōe posita est.
 Quare ad plenam & perfectam ratio-
 nem sacramenti, quòd ad eius virtutē
 & efficaciam pertinet, integri quoque
 sacramenti distributio & participatio
 necessaria videtur. Atque hac ratione
 veteres sermonem Christi apud Ioan-
 nem, ad sacramentalem esum & po-
 tum retulerunt, quo spiritualis ille ci-
 bus carnis, & potus sanguinis desi-
 gnatur, & piè sumentibus communi-
 catur. August. tract. 26. in Ioannem.
 Caro, inquit, mea verè est cibus, & san-
 guis meus verè est potus: Cùm enim
 cibo

Héricus de
 Gorichem
 in tractatu
 siue casu
 de effectu
 Eucharis-
 tiæ in mis-
 sa propo-
 sit. 5.

DE SACRA COMMVN.

cibo & potu id apperant homines, vt non esuriant, neq; sitiant: hoc veraciter non præstat, nisi iste cibus & potus, qui eos à quibus sumitur, immortales & incorruptibiles facit. Pulchrè hunc finem explicat Algerus lib. 2. cap. 5. Vnde, inquit, quia cibo & potu ità viuimus, vt alterutro carere nequeamus, vtrunque in sacramèto suo esse voluit, ne si alterutrum deesset, quasi imperfecto vitæ signo, ipse non plena, sed imperfecta vita signari videretur. Et post hunc Petrus Cluniacensis: Vt ergo, inquit, nō tantum verbis discerent, sed & familiarius factis sentirent homines, se non posse semper viuere, nisi coniunctos & vnitos CHRISTO, ad similitudinem escæ & vitæ carnalis: accipiunt corpus Christi, bibunt sanguinem Christi, &c. & post: Propter hoc carnem suã ad manducandũ, sanguinem suum ad bibendum se velle dare signauit. Vt igitur vita æterna spiritualiter & inuisibiliter mundo in præsentì collata,

ta, corporaliter & visibiliter in futuro conferenda signaretur, data est caro Christi sub specie panis ad comedendum, datus est sanguis sub vini forma ad bibendum: ut sicut pane & vino ad vitam mortalem principaliter homines utuntur, sic ad vitam immortalem, quod est ipse CHRISTVS, corpore Christi & sanguine, hic spiritualiter, postmodum verò tam spiritualiter, quàm corporaliter in æternum pascantur.

Tertiò, ad designandã redemptionem & tuitionẽ corporis & animæ, ut corpus pro salute corporis, & sanguis pro salute animæ, quæ in sanguine est, dari & accipi intelligatur. Hinc Ambrosius: Testamentum, inquit, sanguine constitutum est, quia beneficij diuini sanguis testis est: in cuius typum nos calicem mysticum sanguinis ad tuitionem corporis & animæ percipimus, quia sanguis Domini sanguinem nostrum redemit, id est, totũ hominẽ saluũ fecit. Caro enim Saluatoris

In prio. ad
Corinth.

toris pro salute corporis, sanguis pro anima nostra effusus est. Ad hunc Ambrosij locum allusit Pet. Lombard. li. Sentent. 4. Quare, inquit, sub duplici specie sumitur, cum sub alterutra totus sit Christus? vt ostenderetur totam humanam naturam assumpsisse, vt totam redimeret: panis enim ad carnem refertur, vinum ad animam. Quia vinum operatur sanguinem, in quo sedes anime à Phisicis esse dicitur. Ideo ergo, in duabus speciebus celebratur, vt anime & carnis susceptio in Christo, & vtriusq; liberatio in nobis significetur. Valet enim, vt Ambrosius ait, ad tuitionem corporis & anime, quod percipimus: quia caro Christi pro salute corporis, sanguis verò pro anima nostra offertur, sicut præfigurauit Moyses. Caro, inquit, pro corpore nostro offertur, sanguis pro anima, sed tamen sub vtraq; specie sumitur totus, quia ad vtrunq; valet, quia sub vtraq; sumitur Christus: Sed si in altera tantum sumeretur, ad alterius tantum, id est,

est, animæ vel corporis, non vtriusque pariter tuitionē valere significaretur. Hanc quoque causam, cur in duplici specie corpus & sanguis Christi à fidelibus sumatur, perspicuè ante Lombardum explicauit Paschasius Ratbertus, lib. de Eucharistia. Rectè, inquit, Cap. 48. caro sanguini sociatur, quia nec caro sine sanguine, vtique nec sanguis sine carne iure cōmunicatur. Totus enim homo ex duabus constans substantijs redimitur, & ideo carne simul & sanguine saginatur. Et post hunc Algerus Scholasticus: Vt signetur, inquit, Lib. 2. ca. 8. animas nostras & corpora nostra animæ Christi & corpori vniri & conformari debere, simul corpus & sanguis sumitur à fidelibus, vt sumpto corpore & anima Christi, toto Christo totus homo in anima & corpore viuificetur. Vnde, vt ait Augustinus, nec caro sine sanguine, nec sanguis sine carne iure comunicatur. Ad cuius rei confirmationem Canonem quoque Gelasij adducit, cuius initium, Com-

B peri-

DE SACRA COMMVN.

perimus. Post hos Hugo de S  cto Vi-
ctore dictus, de mysterijs Ecclesie: vo-
luit, inquit, Christus carnem su   sumi
   fidelibus, vt per cibum carnis inuita-
ret ad gust   diuinitatis: vtrunq; sumi
voluit, vt corpus nostrum, & aia simul
nostra cum eo glorificetur. Et post, In
vtraque, inquit, sumitur, ad significan-
d  , quod duplex est effectus huius sa-
cramenti: Est enim redemptio corpo-
ris & anime: quod non significaretur,
si in vna tantum specie sumeretur. Et
paulo post. Species panis corpus, &
species vini sanguin  , respectu resurre-
ctionis significat, & sumptio in vtraq;
specie simul redemptionem corporis &
animae sumentis significat.

Ita ex Gr  -
co transla-
tum.

Quart  , vt declaretur redemptio,
quae hoc sacramento significatur, om-
nibus esse c  munis: quod spectat illud
Ignatij ad Philadelp. Vna est caro Do-
mini Iesu, & vnus eius sanguis, qui p-
nobis effusus est, vnus eti   panis om-
nib. confRACTUS, & vnus calix, vniuersis
distributus, vnu altare totius Ecclesie.

Item

Item ad designandam societatem & vnitatem spiritualem, qua omnes his sacramentis participantes, in vnum corpus tanquam membra rediguntur, Christo capiti suo vniuntur, & indiuiduo charitatis vinculo inter se connectuntur, quod eodem cōmuniq; cibo & potu representatur: cuius vnitatis mysteriū nō in panis tantummodo, sed etiam in vini symbolo exprimitur. Hanc vnitatem participatione quoq; Dominici calicis à Paulo significatam fuisse existimarūt veteres Latini, qui ita legerūt I. Cor. 10. Vnus panis, vnum corpus multi sumus oēs, qui de vno pane & de vno calice participamus. Basilii in Liturg. Nos omnes de vno pane & calice participantes, coaduna inuicē in vnius Spiritus sancti communionem. Remigius, siue ille Rhemensis sit, siue Antisiodorensis, in illud Pau: Calix benedict. nōne cōm. sang. Christi est. Appellatur, inquit, ipse calix cōmunicatio, quasi participatio, quia oēs cōmunicant ex illo,

partemque sumunt ex sanguine Domini, quem continet in se. Hoc autem mystici cibi & potus veri corporis & sanguinis Domini mysteriū pulchrè explicatur sermone de cœna Domini, qui B. Cypriano inscribitur. Sed & nos ipsi corpus eius effecti, sacramento & re sacramenti capiti nostro connectimur & vnimur singuli, alter alterius membra ministerium dilectionis pro inuicem exhibètes, communicamus charitate, participamus sollicitudine, eundem cibum manducantes, & eundem potum bibentes, qui de petra spirituali profluit, & emanat: qui cibus & potus est Dominus noster Iesus Christus. Aug. ex serm. fer. 2. Paschæ ad Neophytos: Et vos, inquit, post illa ieiunia, post labores, post humilitatem & contritionem in nomine Christi, iam tanquam ad Christi calicem venistis, & ibi vos estis in mensa, & in calice nobiscum vos estis: Simul enim hoc sumimus, simul bibimus, quia simul viuimus. De hoc autem

De confe.
dist. 2. cap.
quia pas-
sus.

tem mysterio vnitatis, quod tū in panis, tum in vini substātijs exprimitur, scitè idem Augustinus: Sicut, inquit, vt sit species visibilis panis, multa grana in vnum consperguntur, sic & de vino fratres recolite, vnde fit vnum. Grana multa pendent ad botrum, sed liquor granorum in vnitatem confunditur. Ita Dominus noster Iesus Christus nos significauit, nos ad se pertinere voluit, mysterium pacis & vnitatis nostræ in sua mensa consecrauit: Qui accipit mysterium vnitatis, & non seruat vinculum pacis, non mysteriū accipit pro se, sed testimonium cōtra se. Et in Sermone suprā producto. Hæretici, inquit, quando hoc accipiunt, testimonium contra se accipiūt: Quia illi quærūt diuisionem, cū panis iste indicet vnitatem: sic & vinum in multis racemis fuit, & modò vnum est, & vos post illa ieiunia &c. His consentaneum est illud Cypriani lib. i. Epist. 6. Denique vnanimi-
tatem Christianam firma sibi atque inseparabili charitate

Apud Bedam ex sermone ad infantem.

connexá, etiá ipsa Dominica sacrificia declarát. Nã quãdo Dominus corpus suũ panẽ vocat, de multorũ granorum adunatione congestũ: populũ nostrũ, quem portabat, indicat adunatum: & quando sanguinẽ suum vinũ appellat, de botris atq; acinis plurimis expressum, atq; in vinum coactum: gregem item nostrum significat commixtione adunatæ multitudinis copulatum.

Ad hæc in hoc potu Domini calicis, qui communiter ab vniuerso Christi populo percipitur, figura spiritualis potus, quo Patres omnes eundem potũ spirituale bibisse leguntur, in nouo Testamẽto impletur. Chrysof. Hom. 23. Hæc quidem Baptisma, quæ aut sequuntur, sacram mensam significant. Nam quemadmodũ tu corpus Domini manducas, ita & illi Manna manducauerũt: & sicut tu sanguinẽ bibis, ita & illi aquam de petra biberunt. Et paulò post: Qui, inquit, illis illa præbuit, is etiam hanc præparauit mensam, & ipse idẽ & illos, per mare, & te
per

In prio. ad
Cor. 2.

per Baptisma adduxit, & illis m̄ana & aquā, & tibi corpus & sanguinē dedit. Aug. tract. 26. in Ioan. Oēs eundē potū spiritalem biberunt, aliud illi, aliud nos, sed specie visibili, quod tamē idē est, virtute spirituali. Ambr. de his, qui initiantur mysterijs ca. 9. Illis aqua de petra fluxit, tibi sanguis è Christo: illos ad horā satiauit aqua, te sanguis diluit in æternū: Iudæus bibit & sitit, tu cū biberis, sitire nō poteris. Huc etiā pertinet quod suprā ex Ser. de cor. Do. attulimus: Cōmunicamus charitate, participamus solitudine, eundē cibū manducātes, & eundē potū bibentes.

Qui etiam hic potus sacrosancti sanguinis, ad Agni sanguinem refertur, qui super vtrunque postem diuino iussu positus fuerat. Cuius rei mysteriū pulchrè exponitur à Gregorio:

Homil. I.
Sabb. Pasc.
Num. 22.

Quid sit sanguis Agni, nō iam audiendo, sed bibēdo didicistis: qui sanguis super vtrūq; postē q̄ de petra spirituali, p̄fluit & emanat, ponitur, quādo nō solū ore corporis, sed etiā ore cordis

DE SACRA COMMVN.

hauritur: In vtroq; etenim poste sanguis Agni est positus, quando Sacramentum passionis illius, cum ore ad redemptionem sumitur, ad imitationem quoq; intenta mente cogitur. Credebant itaque veteres peculiarem quendam effectū & vim esse in sumptione calicis, quo & expressior mortis Christi per sanguinis effusionē significatio continetur, & spiritualis sitis restinctio potu diuini sanguinis exhibetur, quicq; ad redemptionem & tuitionem animæ, quæ in sanguine est, propriè referatur. Ad hæc sumptionē huius sacrosancti sanguinis peculiariter pertinere ad remissionem peccatorū in nouo Testamento Christi sanguine cōfirmato: quomodo Christus inquit: Hic calix nouum Testamentum est in meo sanguine. Quò spectauit Ambrosius lib. 4. de sacra. cap. 6. Ergo quotiescunque accipis, quid tibi dicit Apostolus? Quotiescunq; accipimus, mortē Domini annunciamus: Si mortem annunciamus, annunciamus remissio-

missionem peccatorum: Si quotiescunque effunditur, in remissionē peccatorum effunditur, debeo illum semper accipere, vt semper mihi peccata dimittantur. Idem de sacrament. li. 5. cap. 3. Bibi vinum cum lacte meo: vides huiusmodi esse lætitiā, quæ nullius peccati sordibus polluat. Quotiescunque enim bibis, remissionē accipis peccatorum, & inebriaris in spiritu. Et Paschasius. Quapropter, inquit, ô homo, quotiescunq; bibis hūc calicem, & manducas hunc panē, non aliū sanguinem te putes bibere, q̄ qui pro te & pro omnibus effusus est in remissionem peccatorum. Item, quòd hoc poculo muniti, ad resistendū Adversario acrius, & ad profundendum proprium sanguinem alacrius excitentur & inflammentur. Quò pertinet illud Cypriani. At verò, inquit, nūc nō Lib. 1. Ep. 2. infirmis, sed fortib; pax necessaria est: vt quos excitamus & exhortamur ad prælium, non inermes & nudos relinquamus: sed protectione sanguinis &

DE SACRA COMMVN.

corporis Christi muniamus. Nā quomodo docemus, aut prouocamus eos in confessione nominis sanguinem suum fundere, si eis militaturis Christi sanguinem denegamus? aut quomodo ad Martyrij poculum idoneos facimus, si non eos ad bibendum prius in Ecclesia poculum Domini, iure communicationis admittimus?

Lib. 4. c. 6. Idem alibi. Grauior nunc, & ferocior pugna imminet, ad quam fide incorrupta & virtute robusta parare se debent milites CHRISTI: considerantes idcirco se quotidie calicem sanguinis CHRISTI bibere, vt possint & ipsi propter Christam sanguinem fundere.

His & hisce similibus rationibus inducta Christi Ecclesia, Orientalis quidem in hunc vsque diem, Occidentalis verò, siue Romana mille amplius annis continuis, non aliter quàm sub duplici hac specie in conuentu Ecclesiae sacramētum hoc Dominici corporis & sanguinis administrasse legitur,
idq;

idq; in pane & vino, atq; adeò separatim: nisi quòd ætate Cypriani quidã extiterunt, qui prætextu, nescio quo, sobrietatis, in matutina præsertim synaxi, pro vino aquã obtulerunt, & populo ministrarunt: quos admodũ grauius B. Cyprianus arguit, q̄ in calice Domini sanctificando, & plebi ministrando, non hoc fecerint, quod Iesus Christus, Dominus & Deus noster, sacrificij huius auctor & Doctor fecit & docuit. Ætate autẽ Leonis & Gelasij Pontificum, Manichei hunc vniuersalem & perpetuum Ecclesiæ ritum violarũt: cum in Ecclesia ad participationẽ mysteriorũ, de more cum reliquo fideli populo accedẽtes, corpus quidẽ Dominicũ sumebãt, à calice verò dominici sanguinis abstinebãt: : idq; nõ reuerẽtia aliqua sacrosancti sanguinis, sed quòd impia superstitione Christũ vero sanguine præditum non putarẽt: quos hac nota à reliquis fidelibus B. Leo discernendos docebat: & Gelasius eos qui à calice abstinebant (vt
huius

huius impietatis suspectos) aut vt more Ecclesiæ integra sacramenta perciperent compellendos, aut ab vtrisque pariter arcendos decernebat. Sed quia opportunus se locus offert, putavi hic annotandum, extitisse quendam nostræ ætate virum eruditione & dignitate insignem, qui in celebri quodam opere scriptum reliquerit: In Concilio Ephesino decretum fuisse, vt sub specie panis tantum Eucharistia Laicis tradaretur, ad heresin videlicet Nestorij euertendam, quem nonnulli inter cæteros errores docuisse putant, sub specie panis corpus sine sanguine, sub specie vini sanguinè sine corpore contineri: atq; hinc Laicam communionem nomen traxisse putat. Sed qui hæc scribit, ad eam rem confirmandam alibi leuioribus coniecturis vtitur, quam vt refelli mereantur: præsertim cum ingenue agnoscat, ex Actis Ephesini Concilij, quæ extant, nihil tale doceri posse: & qui integra Acta nondum euulgata Græcè legerunt, nihil tale in ijs haberi

haberi cōfirmant. Quare nemo quoque eruditiorum huius Ephesini Decreti meminit. Cōiectura verò quam adfert ex Leonis sermone & Gelasij Decreto (quorū ille triginta circiter annis Ephesinam synodum, hic verò totidem ferè annis priorem illum secutus est) prorsus cōtrarium euincit. Nam ex ijs manifestè constat, horum Pontificum temporibus communionem non nisi in vtraque specie in Ecclesia vsitatam fuisse. Quomodo enim Manichæi hac nota deprehenderentur, quòd ingrediētes Ecclesiam, percepto cum reliquis corpore Domini, à sanguine redemptionis abstinerent: nisi calix Dominici sanguinis distributus fuisset? Et quomodo superstitionis cōuincerentur, qui sumpta Dominici corporis portiōe, à calice sacрати cruoris abstinerēt: nisi calix ille sacрати cruoris omnib. in Ecclesia fuisset oblatus? Non igitur, vt quidam existimant, no uo Decreto vtriusque speciei vsum hij sanctissimi Pontifices edixerunt: sed

eos

eos qui solemnem hunc & receptum
 sumendi calicis morem neglexerunt,
 ille vt hæresis Manichææ affines notan-
 dos & euitandos, hic ad vsitatã integri
 sacramenti perceptionẽ cõpellẽdos,
 aut ab omni prorsus communione ar-
 cẽdos cẽsuit. Quare hoc Gelasij decre-
 tum ad solos Manichæos pertinet: Nã
 Catholicis nouo decreto opus non e-
 rat, q̄ receptã integra sacramẽta perci-
 piendi cõsuetudinem religiosè serua-
 bant. Nã qui ad solos cõficientes Gra-
 tianũ, vel certè eius Sũmatores & glos-
 fatores secuti, hunc canonẽ referebãt
 (in quibus est etiam hic vir, alioqui
 doctissimus, cui modò meminimus)
 ab alijs eruditione præstantibus, qui
 temporum circumstantias & dictorũ
 causas diligentius obseruarunt, aper-
 tẽ refellit. Quãquam antiquissimæ,
 quas manu scriptas vidi, in eundẽ ca-
 nonẽ glossæ, tametsi eum de conficien-
 tibus intelligũt: tamẽ eũ sui adhuc tẽ-
 poris morem fuisse manifestè decla-
 rant, vt extra necessitatẽ Laici haud
 secus

secus atque sacerdotes integra sacramenta perciperent. Ita enim vna glossa habet, ad illud, Aut integra. Id est, integrè, sub vtraque enim specie Christus integrè sumitur, & hoc intelligo de conficiente: nam infirmus vel sanus, in necessitate sine vino corpus sumere potest: Altera verò, ad illud, Sine grandi sacrilegio: Intelligitur istud in Sacerdote sacrificante, In alijs enim non semper sic iudicandum: cum maxima infirmitate superueniente, hostiam quidam sumere possunt, sanguinem autem bibere non possunt.

Item iam olim in quibusdã prouincijs tentatũ, & postea in Gallicanis potissimũ Ecclesijs vsurpatũ, & nunc per Græciã & Armeniam receptum est, vt intincta in sanguinem Domini dominici panis portio vulgo fidelis populi porrigatur. Quamuis illud Iulij Pontificis decreto in Concilio Bracarenfi repetito, vt Euangelio minus consentaneum, interdictum legitur. Inualuit tamen hæc intingendi

De conse.
dist. 2. cap.
cũ omne.
& Concil.
Brac. 3.
cap.

con-

Li. 2. ca. 35.
de sacerdo
te hebdo
madario.

Serm. 4. de
lapsis.
Prosper de
promissio
nib. & pre
desti. Dei,
Dimidiū
temporis.
cap. 6.

consuetudo etiam in Prouincijs Occi
dentis Romanæ Ecclesiæ subditis :
quod tamen Iuo, non auctoritate, sed
summa necessitate fieri agnoscit : ti
more videlicet effusionis in populi
multitudine. Quomodo & in Clunia
censum institutis, Nouitijs eorū cor
pus Christi in sanguinem intinctum,
traditum fuisse legitur. Quamuis id
contra vsum aliarum Ecclesiarum fie
ri agnoscant: ne propter eorum rudi
tatem negligentia incurreretur. Atq;
hic intingendi mos in communica
tione paruulorum & infirmorum, etiā
apud antiquiores vsurpatus videtur:
vt ex Cypriano & Prospero colligi po
test. Apparet autem hos quoque, qui
hunc intingendi morem receperunt,
ad plenam & legitimam communio
nem duplicem hanc speciem quoquo
modo adhibendam censuisse. Quid
enim attinebat panem dominicum in
mysticum vinum sanguinis Domini
intingere, si alterum per se ad veram
& legitimā cōmunionem sufficiebat?

Quare

Quare non puto demonstrari posse, totis mille amplius annis in vlla Catholica Ecclesie parte sacrosanctum hoc Eucharistiae sacramentum aliter in sacra Synaxi è mensa Dominica fidei populo, quam sub utroque, panis vinique symbolo, administratum fuisse. Nisi quod apud Latinos, Parasceues die solo pane pridie sanctificato & reseruatò communicatio fieri videatur. Sed grauiores auctores, qui ante aliquot secula de Ecclesiasticis officijs scripserunt, Ordinis Romani auctoritatem ad comprobendam plenam populi communicationem, ex hoc ipso ritu adducunt. In quo Ordine iubetur, vt in Parasceue vinum non consecratum cum Dominica oratione, & Dominici corporis immixtione consecretur: vt populus plenè possit communicare, siue (vt alius quidam in Ordinario Romano legi affirmat) vt contactu Dominici corporis integra fiat communicatio. Idem censendum de Liturgia *προηγιασμένων*, id est, praesanc-
 tificatorum, siue imperfecta, quae apud

DE SACRA COMMVN.

Græcos per Quadragesimam celebra-
 batur quinque illis diebus hebdoma-
 dæ (qui sunt præter Sabbatū & Do-
 minicū) quibus oblatio & cōsecratio
 non fiebat, sed sola ex præsanctificatis
 distributio. Nam & illic vinū & aqua
 in calicem mittitur, & in precibus an-
 te Communionem corpus & sanguis
 Domini commemoratur. Quāquam
 hic ritus Græcorum grauius ab Hum-
 berto Syluæcandidæ Episcopo aduer-
 sus Nicetam reprehenditur, vt quem
 Christi instituto cōtrarium asserat: q̄
 nusquam imperfectam, sed perfectam
 tantum passionis suę cōmemorationē
 Discipulis suis tradiderit, quæ constat
 benedictione, fractiōe, & distributio-
 ne. Si cui verò omninò videatur, nul-
 lam in hac actione Dominici sangui-
 nis dispensationem fuisse, cogitet hāc
 insam Dominici corporis cōmunionē
 fuisse extraordinariā, hoc est, præter le-
 gitimā & ordinariā Dominici panis &
 calicis cōsecrationē, & oblationē, eos-
 que qui his diebus de reliquijs Domi-
 nici

nici corporis cōmunicabant, antea in legitima & perfecta mysteriorum celebratione de calice Dñi participasse.

Nō satis igitur consideratè scribere videntur, qui apud veteres etiā in publicis conuentibus, & ordinaria administratione indifferentem vsū huius sacramenti in vna vel duplici specie probare nituntur. Nam vt aliquando in altera specie vel panis vel vini Eucharistia data & percepta sit: id tamē priuatim & extra ordinem, & non nisi quodammodo necessitate impellente factum apparet. Quæ verò vulgò etiā à doctis viris argumēta adferri solēt, si diligētius inspiciātur, nō satis solida & firma vidētur. Primū quod de Christi exēplo in Emaunte proferatur, infirmū est. Nā si demus illic Christū sub sola panis specie sacramentum corporis sui discipulis illis duob. præbuisse: consequetur Christum quoque illic sub altera tantū specie hoc sacramentum corporis & sanguinis sui cōsecrasse. Vt enim solū panem

* Caiet. i. 3. illic discipulis datum, ita solum panē
 par. Tho. à Christo benedictum legimus. Qua-
 Sicut sa- re si hoc exemplum ad alterius speciei
 crilegus es- distributionem cōfirmandam valeat,
 set Sacer- distributorem cōfirmandam valeat,
 dos confe- valebit etiam ad consecrationem in al-
 crando pa- tera tantum specie comprobendam:
 nē & nō vi- tera tantum specie comprobendam:
 nū, ita fa- cum tamen disertè doceatur, Sacerdo-
 crilegij re^o tes sacrificantes ante mysteriorum di-
 esset sumē structionē ex Christi instituto & mā-
 do panem dato, ad vtriusq; speciei consecrationē
 sanctū, & & sumptionem astringi. * Quare hoc
 non sumē- & sumptionem astringi. * Quare hoc
 do calicē. factum Christi in exemplum trahi nō
 Hof. in cō- potest. Eiusdem generis est, quod de
 fess. Petri- fractione panis ex Actis Apostolicis
 co. Bib. ex adducitur, quo nonnulli Apostolos
 h. o. Si hic Hierosolymis sub Iacobo Episcopo in
 sensus est, non licere altera tantum, hoc est, panis specie hoc
 non licere Sacerdoti- sacramentum administrasse, probare
 bus aut cō- ficere, aut conantur. Nam si hæc fractio panis de
 offerre, aut oblatione Dominico conuiuio intelligatur: ne-
 facta Chri- cessarium erit, vt vsitatâ in scripturis
 sti corpus diuinis synechdoche, totius huius my-
 & sangui- stici conuiuij celebratio (quæ conse-
 nē sumere, stici conuiuij celebratio (quæ conse-
 nē sub v- cratione, & dispensatione vtriusque
 traq; spe- symboli constat) nomine fractionis pa-
 cie, Deiver bum est. nis

nis significetur: Nisi dicas hanc Dominicam coenam in his conuentibus, sola dominici panis distributione & communicatione, nulla dominici panis & calicis, aut panis tantummodo, non item calicis consecratione & oblatione antegressa celebratam fuisse: quo quid absurdius?

Adferri quoq; in medium solet domesticæ siue priuata communio, cuius Tertullia. Cypria. Hieron. & Ambro. meminerunt, quæ sola panis dominici sumptione constabat. Atqui hanc Cõmunionem, quamuis extra ordinem fuerit, tamen nõ prorsus à Calice Domini seiunctam fuisse constat. Olim enim tam apud Romanos quàm Græcos in more fuit, vt qui in sacro Ecclesiæ conuentu, qui Dominicis potissimum diebus agebatur, de manu Sacerdotis Eucharistiam sumebant, & calicem Domini in Ecclesia bibebant, particulas aliquot Dominici corporis, quas in promptu semper haberent (vnde quotidie, cum vellent, sumerent)

Græci inter fractionem panis de comuni & vulgari pane intelligunt: atq; hac panis fractione, simplicem & frugalem victum significari: quo Discipuli post acceptum spiritum sanctum utebantur.

DE SACRA COMMVN.

domum secum asportarent: tùm q̄ singulis diebus cōuenire, præsertim tempore persecutionis, nō licebat: tùm vt repentino aliquo periculo incidente, sacramento salutis non penitùs priua rentur. Atq; hanc Cōmunionem non fuisse separatam penitùs à Calice Domini, ingenuè agnoscit Decanus ille Louaniensis, qui in expositione suorū Articulorum, hæc inter alia scribit. Prætereo, inquit, historiam de Satyro fratre B. Ambrosij, quem corpus Domini secum in naui habuisse testatur idem Ambrosius: Ex quo simul & Ser mone Cypria. de lapsis videtur, quòd illis temporibus sanguinem Domini ex Calice omnes bibebant, & quòd corpus Domini ijs in manus dabatur: vt vel statim sumerent, vel secum portarent domum, ibique sumerent: ita, vt per temporum interualla biberent ex Calice Domini, & corpus Domini manducarent. Hæc ille.

De Laica verò cōmunionem, quamuis eã viri quidã doctissimi huc pertinere

Ruard. to.
a. pag. 353.

nereputauerint, superfluum modò est
vt dicatur: cùm hodie Doctis, quiq;
& rerum Ecclesiasticarum peritissimi
ingenuè agnoscant, ea quæ de Laica
communione apud veteres leguntur,
non de alio communicandi genere,
sed de gradu, ordine, & loco commu-
nicantium intelligi debere: quod alia
loquendi forma dicebatur, inter Lai-
cos, cum Laicis, & vt Laicum commu-
nicare. Erat enim poenæ quoddã Cle-
ricorum genus, quo in crimẽ aliquod
lapsi, ab officio & ministerio factò, ad
tempus, vel in perpetuum remoti, ad
communicationem tantummodo Sa-
cramentorum corporis & sanguinis
Domini (quem communicandi mo-
rem tunc Laicis vsitatum fuisse con-
stat) cum Laicis, ordine post Clerum,
& loco extra chorum, admittebantur.
Qua de re videre licet Cyprianum
lib. 2. epist. 1. & lib. 4. epist. 2. Concil.
Agathens. capit. 51. Gregorium lib. 4.
epistol. 5. & distinct. 85. ex Epistola
Syracij.

DE SACRA COMMVN.

Huius Laicæ communionis exemplū hodieq; extat apud Ecclesiam Æthiopicam. Sic enim in nauigationib. Francisci Aluares legitur: Presbyterum, si in cōiugio cum altera rem habeat, aut viduus vxorem ducat: inter Laicos redigi, nec crucem amplius manu gestare, nec Ecclesiam intrare, sed ad portā Ecclesiæ cum Laicis cōmunicare. De communionē verò Laicorum idem apertè testatur: quotquot videlicet communicant de corpore, totidem etiā communicare de sanguine. Ingenuè itaque Decanus ille Louaniens. fatetur, ex Laica Sacerdotū cōmunionē non probari alterius tātūm speciei communionem: intelligi enim Laicam communionem qua Laici cōmunicant, siue sub vna, siue sub vtraq; specie.

Idem de peregrina communionē, cuius in Agathensi synodo mentio fit, censendum puto: intelligi videlicet eam communionem inter peregrinos, seu cum peregrinis. Constat

stat enim ex B. Ambrosio, præter statos dies, quibus Incolis bis in hebdomada mysteria celebrabantur, nonnunquã extra ordinem, ferè quotidie peregrinis aduentantibus, mysteria celebrari & administrari solere. Ita enim in prior. ad Timoth. 2. Omni, inquit, hebdomada offerendũ est, etiam si nõ quotidie peregrinis, incolis tamen vel bis in hebdomada.

Si verò aliquando infirmis & à vino abhorrentibus corpus tantummodo Dominicum in panis specie perreptum fuerit, ad rem non pertinet: cum nos de ordinaria in Ecclesiæ conuentu administratione loquamur: hoc verò si quando factum est, extra ordinẽ factum sit, & necessitatis causa, quæ legem non habet. Alioqui Iustinus Martyr auctor est, ætate sua Diaconos, celebrata in Ecclesia Synaxi, Sacramenta Corporis & sanguinis Domini ad absentes deportasse. Beda quoq; Histor. Eccle. lib. 4. cap. 14. pueri cuiusdã meminit, cui diuinitus denũciatũ fuerat,

DE SACRA COMMVN.

antequàm è vita in cælum migraret, expectandum esse, donec Missis celebratis, viatico Domini corporis & sanguinis muniretur. Et in Concilio Tolet. mentio fit quorundã ægrorũ, qui p̄ter Domini calicis haustũ, traditam sibi non poterant Eucharistiam deglutire. In capite verò quodã Cõcilij Turonensis, quod est apud Iuonẽ, Reginonem, & Burchardum decernitur, vt Eucharistia, quæ in viaticum è vita excedentium reseruatur, intincta sit in sanguinem Domini, vt presbyter possit veraciter dicere, Corpus & Sanguis profit tibi in vitam æternam. Quod de transmissa Eucharistia ad Viatores scribit Irenęus, intelligi potest ex consuetudine, cuius Iustinus meminit, qua Diaconi ex consecratis pane & vino mixto, peractis iam mysterijs, portionem ad absentes deferre solebant. Ita credibile est Romanos Pontifices post celebrationem mysteriorum, si qui Episcopi peregrini fortè aduentassent, quos sua communione dignos

Cõcil. To
let. 11. ca. 11.

Euse. Hist.
Ecccl. lib. 5.
cap. 4.

dignos putabāt, per Diaconos Eucharistiæ iam consecratæ, hoc est, panis & vini sanctificati portionem transmisisse: quibus aliquando etiam colligendi, & Eucharistiam in Ecclesia conficiendi facultatem concesserunt: quod idē Irenæus de Aniceto scribit, qui Polycarpo *παρεχώρησεν εὐχαριστῖαν*. De fermento, quod auctore Melchiade (cuius & Innocentius meminit) celebrante per dies Dominicos Pōtifice, presbyteris vr̄bis per titulos absentibus mittebatur, Nicolaus Cusanus Eulogiæ potius, q̄ Eucharistiæ rationē habuisse tradit. Quod hinc quoq; verisimile est, q̄ hæc trāsmisio nō p̄ Diaconos, sed per Acolythos facta sit. Nec refert, q̄ ab Innocēt. sacramētū vocetur: cūm Aug. id quod accipiūt Catechumeni, q̄uis nō sit corpus Christi, esse tamen sacramētū asserat. Verūm vt demus vtrobiq; Eucharistiā, vt qdā intelligūt, in altera tātū specie trāsmisā fuisse, id tamē extra ordinē & extra legitimam administrationē factum fuisse cōstat.

Reliqua

Epistol.
ad Decēt.
Eugub. E.
pisco. ca. 3.

Epist. 7. ad
Bohemos.

De peccator.
meritis & remiss.
lib. 2.
cap. 26.

DE SACRA COMMVN.

Quæ autem ex Patribus proferuntur, qui aliquando alterius tantùm speciei meminerunt, ea aut alteram speciem non excludunt, aut de extraordinaria vel priuata loquuntur. Atq; hæc sunt præcipua argumenta, quæ in hanc sententiam adferri solent. In quibus quæ parum sit roboris, satis opinor, ostensum est. Nihil enim aduersus publicam, solemnem, & ordinariam cõmunionẽ, quæ semper in Ecclesia in vtraq; specie fiebat, hæc faciunt. Quamuis quædam eò pertinere possint, vt non ita necessaria vtriusq; simul speciei cõmunionio habeant, quin aliquãdo extra ordinẽ altera seorsim species sumi possit. Si quis autem requirat, quam veteres huius discriminis priuatæ & publicæ communionis causam habuerint, is ita habeat: duplicem esse finem huius sacræ communionis: Commemorationem seu repræsentationem passionis Christi: & Gratiam spiritualis nutritionis, seu sanctificationem ex corpore & sanguine Christi. Ad hæc com-
memo-

memorationem & repræsentationē, quæ in celebratione diuinorum mysteriorum fit, consecrationē, oblationem, & distributionem ac participationem vtriusq; sacramenti, corporis & sanguinis, pertinere censebant. Priuatim verò extra celebrationē mysteriorum, in qua sola gratia & sanctificatio quæritur, participationem Christi in altera specie sufficere putabant, si vtriusq; simul consequendæ facultas negabatur: cum hæc gratia & sanctificatio in altera specie, quæ Christum omnis gratiæ fontem continet, si idonea fide sumatur, plenè impetrari & percipi queat. Hæc de veterum sententia, & prisca Ecclesiæ consuetudine dicta sint.

Porro manifestum est, quòd postremis his aliquot seculis à separata vtriusque speciei distributione, primùm ad intinctionem, à dispensatione verò intinctæ in sanguinem Christi Eucharistiæ, paulatim primùm in quibusdā Ecclesijs Occidentis ad solius sanctificati

DE SACRA COMMVN.

cati in corpus Domini panis exhibitionem deuentum sit: quæ consuetudo tandem omnes ferè Ecclesias Occidentis inuasit, donec postremò in Concilio Constantiensi publico Decreto sanciretur. Cuius rei eadem præcipuè caussa fuit, quæ intinctionis: nempe effusionis metus, quod tunc potissimùm cœpisse videtur, cum panis forma, quæ antè solidior erat, in hanc speciem intinctioni minùs aptam transformaretur. Hanc certè consuetudinem qui initiò admiserunt, Christi institutum & vetustum ac Catholicum Ecclesiæ morem non sic interpretati sunt, vt eo absolutam vtriusque speciei distribuendæ necessitatem præscribi & exigi putarint, ita vt in altera tantùm specie distributio, nefaria & Christi præcepto simpliciter contraria sit habenda: sed populo & Clero non sacrificanti, ad vim & efficaciam huius sacramenti percipiendam, in altera, hoc est panis specie perceptionem sufficere putauerunt:

Præ-

Præsertim cum in specie panis verum sacramentum corporis Christi præbeatur, quod qui dignè sumat, integrum Christi corpus (quod carne & sanguine constat) & perfectam sanctificationem, percipiat: & cum certum sit, in veteri quoque Ecclesia, si necessitas aliqua & incommoditas sanguinis usum prohibebat, in solo Dominico pane perceptam aliquando Eucharistiã fuisse. Ut de domestica cõmunionem Tertullianus & Hieron. testantur: Basilus quoq; de Eremitis, quibus Sacerdotis copia non erat, scribit eos communionem domi seruare, & à se ipsis communicare consueuisse, idque in Alexandria & Ægypto ut plurimum à populo quoque fieri. Maximè autem id in cõmunionem infirmorum aliquando contigisse manifestum est. Statuebant itaque ob certas & graues causas, quæ necessitatis pondus habere videbãtur, sanguinis Domini exhibitionem in populo cõmunicãdo omitti posse. Quomodo de intinctiõe

Epist ad
Cæsar. Pa-
trit.

Iuo

DE SACRA COMMVN.

Iuo loquitur: Populum videlicet in-
 tincto pane communicari non aucto-
 ritate, sed summa necessitate timoris
 effusionis Dominici sanguinis : quod
 postea ad solum sanctificatum panem
 translatum est. Itaq; inter causas hæc
 vna præcipua fuit, periculum, vt dixi,
 effusionis, & irreuerentiæ erga sangui-
 nem Domini: cui aliqui adijciunt pe-
 riculum erroris, ne videlicet quisquã
 corpus Domini exangue in panis spe-
 cie dari falsò existimaret. Cui rei indi-
 cio est, quòd auctoribus Richardo de
 media villa, & Petro de Tarantasia
 (postea Pont. Max. Innocentio 4. no-
 minato) presbyteris ministris Alta-
 ris, & Maioribus è populo, à quibus
 hæc pericula non timebantur, sub v-
 traque specie sacramenta dabantur:
 quod adhuc pòst Concilij Constátien-
 sis tempora obtinuisse, Thomas VVal-
 densis aduersus VViölfum testatur.
 Apparet itaque, quòd his periculis se-
 motis, cõmunio in vtraq; specie, etiãsi
 non simpliciter necessaria, conueniẽ-
 tior

tior tamen & congruentior habebatur. Id quod eorum quoque Scriptorum testimonio, qui post eam ætatem, qua hæc consuetudo cœpit, vixerunt, probari potest. Nam quàmuis hodie non minorem alteri, quàm vtriq; speciei efficaciam inesse doceatur: antiquiores tamen maiorem esse efficaciam & gratiam in vtriusque speciei sumptione tradiderunt. In quibus Alexander ab Hales: Sumpto, inquit, hoc Sacramento dignè in vtraq; specie, maior est effectus vnus corporis mystici cum capite, quàm sumpto sub altera. Et alibi: Licèt illa sumptio quæ est in accipiendò sub vna specie sufficiat, illa tamen quæ est sub duabus, est maioris meriti: tùm ratione augmentationis deuotionis, tùm ratione fidei dilationis actualis, tùm ratiõe sumptionis completioris. Et paulò pòst. Sumptio, inquit, sub vtraq; specie, què modum sumendi tradidit Dominus, est maioris efficaciam & complementi.

Quæst. 32.
memb. 1.
artic. 2.

Quæst. 53.
memb. 1.

Amarchanus quoq; cõtra Armenios:

D

Non

Non est, ait, negandum, sed firmiter
 astruendum, quòd sumptio sacramen-
 talis corporis & sanguinis Saluatoris
 multum prodest fidelibus ad vitam
 spiritualem augendam. Idem Amaran-
 chanus eodem loco Armenio obijci-
 enti dictum Christi, Nisi mandu. car-
 fil. ho. & bib. eius sang. respondet, Di-
 ctū hoc Saluatoris, si quis omnino de
 sacramentali bibitione accipiat, intel-
 ligendum esse cum modificatione, sci-
 licet, quod vtrunq; sumere certo tēpo-
 re, aut velle sumere, & esse paratū ad
 hoc, quātum in eius potestate est, ne-
 cessarium est ad vitam spiritualem ha-
 bendam: Quia nisi quis adultus Chri-
 stianus esset paratus ad hoc, quantum
 in ipso est, cōtemneret fidei sacramen-
 tum, & vita careret. Decanus item Lo-
 uaniensis in defensione suorum Arti-
 culorum, affirmat non esse sine diffi-
 cultate, an fructuosior sit, & plus gra-
 tiæ afferat sacramēntalis cōmunicatio
 sub vtraq; specie, q̄ sub altera tantūm:
 idq; multis de caussis. Primò quòd sit
 alius

alius effectus cibi, & alius potus: nā sitim potus, famē cibus sedat: Secūdo, q̄ sub vtraq; specie sacra Eucharistia vere sacramentū est: nec minus efficax est Christus in sanguine suo sub vini specie, q̄ in corpore suo sub specie panis. Nec inutilis esse potest sanguinis Christi potus sacramentalis, si dignē & legitimē sumatur. Et quia sacramentum est species vini, sacramēta autem omnia, iuxta regulam communem, ex opere operato gratiam conferunt; potus sanguinis proprium habet effectū spirituale, sitim sedādo spiritualem, vel augendo aut confirmando gratiam acceptam in communiōe corporis. Nec sufficiens est responsio, si dicatur sub vtraq; specie totus esse Christus, & ideo eundē operari effectum: quia in hoc sacramento solum per cōcomitantiā, nō ex virtute cōsecratiōis totus est Christus: & ideo secūdario, & quasi per accidens. Et quamuis sub vtraq; specie totus sit, operatur tamē secundum earum significationem: &

DE SACRA COMMVN.

vtitur sub vna, corpore tanquã instrũ-
 mento, sub altera, sanguine. Et cùm sa-
 cramenta conferant gratiam, quam si-
 gnificant: quando completior & per-
 fectior est significatio, pleniorẽ oportet esse effectum. Idem concedit, con-
 siderãdo virtutem corporis & sanguinis sub proprijs speciebus, plus gratiæ
 spiritualis sub vtraque conferri, quàm
 sub altera tantùm specie. Hæc ille.
 Quod autem postremò ad hæc omnia
 respondet: ea tantùm cõcludere secun-
 dum quid vtilius esse vtraq; specie cõ-
 municare populum, habito scilicet re-
 spectu ad efficaciam & virtutem sacra-
 menti sub vtraq; specie, quæ verò in
 contrariũ adferuntur, simpliciter con-
 cludere, nõ esse id populo Christiano
 vtilius, propter eius in deuotionem,
 quæ faceret sine fructu potare de cali-
 ce Domini, &c. quàm rectè hæc dican-
 tur, pijs & æquis hominibus confide-
 randum relinquo. Videbitur enim for-
 tassì aliquibus, ea quæ à propria virtu-
 te & efficacia sacramenti ducuntur, ma-
 gis

gis simpliciter concludere: quæ verò de periculo irreuerentiæ & indeuotionis populi dicuntur, potiùs esse accidentaria, & concludere secundū quid, hoc est, habita ratione indeuotionis, quæ planè impertinens est sacramēto, & omnibus modis à populo, tã in corporis, quàm in sanguinis sumptione remouenda. Huc quoq; accedere videtur regula illa de sacramentis, quæ aliquoties extat apud Albertum Magnum. Sacramentum Ecclesiæ nihil in gratia causat, quod non ex similitudine significat: siue Sacramentum nouæ legis nullius causâ existit, nisi cuius imaginem sensibilem gerit. Cùm igitur manducatio corporis in panis specie nullam imaginem & similitudinem gerat potus spiritualis de sanguine Christi, neq; sanè gratiam hanc spiritualis potionis ex vi quidē sacramenti conferet. Plus igitur gratiæ spiritualis conferet digna māducatio & potio sacramentalis, quia plus ex similitudine repræsentat, atq; significat. Nam, vt

Li. 4. ca. 21. inquit Innocentius tertius: Quàmuis sub specie panis sanguis sumatur cum corpore, & sub specie vini corpus sumatur cum sanguine: tamen nec sanguis sub specie panis, nec corpus sub specie vini bibitur & comeditur. Quia sicut nec sanguis comeditur, nec corpus bibitur, ita neutrum sub specie panis bibitur, aut sub specie vini comeditur. Sed ut hanc de efficacia disputationem omittamus, sunt sane propterea multae grauesque causae, quae hanc communionem in utraque specie fidelibus commendent, & omnibus modis exoptandam demonstrant: quae ferè omnes consentiunt cum ijs rationibus, quibus veteres adductos fuisse diximus, ut in legitima & ordinaria administratione, corpus & sanguinem Domini iuxta Christi institutum & exemplum in utraque specie fidei populo dispensanda esse iudicaret. Nam haec omnes rationes etsi non simpliciter necessariam, tamen magis convenientem & congruam huiusmodi integram dispensationem conuincunt.

Agno-

Agnoscent id quoque Scholastici scri-
ptores, qui postremis his seculis fue-
runt. Ex quibus Thomas cōtra Gēti-
les: Quia, inquit, cōplemētum nostræ
salutis factum est per passionē Christi
& mortē, per quam eius sanguis à car-
ne separatus est: separatim nobis tra-
ditur sacramentum corporis eius sub
specie panis, & sanguis sub specie vini:
vt sic in hoc sacramento passionis Do-
minicæ memoria & repræsentatio ha-
beat, & secundum hoc impleatur
quod Dominus dixit Ioan. 6. Caro
mea verè est cibus, & sanguis meus ve-
rè potus. Idem in tertia parte summæ,
Quamuis totus Christus sit sub vtraq;
specie, non tamen frustra. Nam primò
hoc valet ad repræsentandam passio-
nem Christi, in qua seorsim fuit san-
guis à corpore separatus: Secūdò hoc
est conueniens vsui huius sacramenti,
vt seorsim exhibeatur fidelibus corpus
Christi in cibum, & sanguis in potū.
Et ante eū Alexāder de Hales. Asserit
eum qui accipit sacramētum sub spe-

Li. 4. ca. 61.

Quæst. 66.
artic. 2. ad
primum.In 4. quæst.
31. memb.
pri.

DE SACRA COMMVN.

cie panis, non accipere perfectè Sacramentum, quantum ad sacramentalem sumptionem. Quia ad esse perfectum Sacramenti, requiritur repræsentatio ex institutione: vna autem specie non repræsentatur res Sacramenti integrè & perfectè, ideo non est ibi Sacramentum perfectum. Idem affirmat multiplicem esse rationem, quare sub duplici specie detur hoc Sacramentum: atque inter cæteras vnam esse, quæ sumatur ex causa institutiõis. Quia hoc sacramentum institutū sit ad augmentum charitatis & vnionis, & ad recordationē beneficij redemptionis: specie panis offerri effectū vnionis: specie vini, quæ est Sacramentum sanguinis, memoriam redēptionis, &c. Plura his consentanea adduci possint ex Alberto Magno, nisi longius esset: qui inter cætera inquit: Non perfectè causari & signari vsum fidelium & vnitatē corporis mystici, nisi duplici signo: & idcò virtute Sacramēti oportere habere vtrunq;. Petrus verò de Palude inter cæte-

Memb. 2.

In 4. dist.
8. art. 13.

cæteros duplicem scribit esse debere In 4. dist.

materia^m huius sacramēti, scilicet ma^{teriam} 11. art. 1.

teriam cibi & potus : quia effectus sacramenti debet perfectè repræsentari per materiam, modo conuenienti naturalibus : quia sacramenta efficiunt quod figurant. Sed huius sacramenti effectus est perfecta animi refectionio, ergo materia repræsentās debet esse per perfectam corporis refectionem, quæ non est, nisi per cibum & potū. Bona-

uentura quoq; tradit, in hoc sacramē- In 4. dist.
to ex duobus signis vnum & perfectū 8. quest. 1.

resultare signum & sacramentum, cuius integritatis ratio dispositiuè veniat à natura: quia nec panis est per se plenè reficiens, nec vinum, sed vtrunque vna plena refectionio : completiuè verò veniat ab institutiōe diuina, quæ institutio hæc duo signa ordinauit, ad significadā vnā perfectam refectionē.

Inuenio etiam, qui exponendo loco Pauli, Quotiescunq; manducaueritis, &c. inter cætera hanc differētiam annotet commemorationis sacramenti

corporis & sacramēti sanguinis: quòd sit in hoc sacramento commemoratio redemptionis à pœna, & commemoratio acquisitionis hæreditatis æternæ. Quorum illud, hoc est, cōmemoratio liberationis gehennæ, ad sacramentum corporis, hoc verò, id est, cōmemoratio acquisitionis gloriæ, ad sacramentum sanguinis referatur. Omitto reliqua, q̄ cōmemorare longū esset: vnū adferā Decanū Louaniensem, virū nostro seculo summæ auctoritatis. Is cū disputat, utrū magis expediat Ecclesiæ, an quòd populus sub vtraq; specie, an sub altera cōmunicet, tandē respondet his verbis. Quòd habito respectu ad sacramentum, eiusq̄ perfectionem, magis conueniret sub vtraq; specie fieri cōmunionem, quàm sub altera tantum: hoc enim magis consonum est eius institutioni & integritati, & refectiōi corporali, imò & exemplo Christi & Patrum primitiue Ecclesiæ. Adfert quoq; exemplum Ecclesiæ Romanæ, in qua in canone simul

mul cōplectendo assistentes, dicimus. Ut quotquot ex hac altaris participatiōe sacrosanctū filij tui corpus & sanguinē sumpserimus &c. & expressiorem in ea esse mortis Domini repræsentationem. Et alibi agnoscit, Sanctos interpretando verba Saluatoris, Ioan. 6. accommodare ea ad esum & potum spiritualē, maximè quia in eorū Ecclesijs mos obtinebat, quòd sub vtraque specie toti populo sacramentum ministraretur: & quia perfectissimus sit hic modus manducandi carnem, & bibendi sanguinem: & verba Saluatoris: Nisi mand. car. si. ho. & bi. eius san. in sacramentali manducatiōe plenius & perfectius impleatur, & cū fructu maiore. Non possum hīc præterire Scriptorem quendam recentē, Thomam Elysiū Neapolitanū, qui in grandi quodā volumine, quod Clypeū piorū aduersus hæreses inscripsit, cū in defensionē alterius speciei omni conatu incumbat, tamē hæc verba subiicit. Stādo, inquit, in expositione
B. Au-

DE SACRA COMMVN.

B. Augustini, licèt verissima sit, tamen concludit, quòd omnes adulti non habentes obicem, deberent sumere sub vtraq; specie: ex quo habeant sumere corpus & sanguinem sacramentaliter, quod est sumere corpus sub specie panis, & bibere sanguinem sub specie vini, vt dicit Christus. Sed hæc obiter.

His autem tantis, tamq; multis rationibus, vna in contrarium ratio opponitur, periculum videlicet sacrilegij, quòd hæc communio populi in vtraque specie adiunctū habeat, in spargendo sanguine Christi. Quam rationem pijs & eruditis viris expendendā relinquo, an tanti esse debeat, vt tā varijs & grauibus rationibus, quæ si non necessitatem absolutam, certè insignē vtilitatem & congruentiam huius integræ communionis demōstrant, merito opponi & anteponi possit: præsertim cum hoc sacrilegij periculū in effusione sanguinis, non necessariò huic integræ communioni annexum sit: Alioqui enim Ecclesiam veterem vniuersam

uerſam ſacrilegij inſimulabimus : Sin
autem neceſſariò annexum nõ fit, om
nino huic periculo certis cautionibus
occurrere licebit. Quod apud veteres
factum eſt, hodieque in omnibus ferè
Eccleſijs, quæ ſunt extra fines Latinos
fit, & haud ita difficulter fieri poſſit. Il
lud autem de periculo erroris, ne vi
delicet exanguè corpus dari quis pu
tet, non tantopere vrgetur : tum quòd
hoc proſus à ſacramento extraneum
fit, & in ſola hominum opinione poſi
tum, cui meliore doctrina occurri poſ
ſit : Quid enim eſt tam ſanctum, quod
impij in occaſionẽ erroris vertere ne
queant ? Deinde, quòd nec ij quidem,
qui Eccleſiæ aduerſarij habentur, hãc
cauſſam vnquam adferant : ideò vide
licet in vtraq; ſpecie cõunionẽ fieri
debere, quia in pane corpus mortuũ
& exanguè, in calice cruor extra cor
pus tradatur. Quin potiùs in celebri *Confefs.*
quadam Confefſione apertè profiten *Virtéb.*
tur, ſe nõ negare quin totus Chriſtus,
tàm pane, quàm vino Euchariftiæ di
ſpen-

spenſetur. Tertiò, quòd hæc mutatio
 conſuetudinis in vtraq; ſpecie cõmu-
 nicandi, non ex conſtitutione aliqua
 cõepiſſe, ſed paulatim, contraria con-
 ſuetudine inoleuiſſe dicatur: cui peri-
 culum hoc effuſionis, vel ſolũ vel præ-
 cipuè occaſionem dederit.

Non ſatis aut ſibi conſtare videtur
 vir quidam magnæ auctoritatis, cuius
 nomen honoris cauſſa ſupprimo, qui
 hæc pericula & ſcandala ſacrilegij &
 irreuerentiæ ex ſanguinis effuſione tan-
 toperè vrget, vt ſcribat huic periculo
 nõ poſſe prouideri, niſi per calicis ab-
 lationẽ, ac niſi à Rectorib. Eccleſiæ id
 fiat, oẽm culpã illis imputandã: præſer-
 tim q̃a hoc ſacrilegiũ nõ ſit inter caſus
 inopinatos & raro cõtingentes. Atqui
 idẽ ipſe fatetur Patrũ tẽpore eadẽ pe-
 ricula fuiſſe metuẽda, Patresq; ijs peri-
 culis fuiſſe cõmotos aſſerit: ſed ne ea
 rollerent, maiore periculo fuiſſe pro-
 hibitos, quod ex mutatione diuturne
 cõſuetudinis (quã Paulus approbaue-
 rat, & ferè tota obſeruabat Eccleſia,
 quæ-

quæq; nil in se mali habebat) metue-
batur: quibus de causis à Patrib. mul-
to tempore fuisse dissimulatum. Quid
verò si quis dicat, si tam grãde, & tam
præsens sacrilegij periculũ & scandalũ
imminebat ex dispēsatione sanguinis,
cui nisi per ablationem calicis occurri
non possit, non fuisse vlllo modo dissi-
mulandũ, sed tam periculosam & per-
niciosam cõsuetudinem protinus re-
scindendam fuisse: quòd eò facilius ef-
fici potuisset, si, vt alibi dicitur, varius
& indifferēs cõmuniõis vsus in Eccle-
sia fuisset, At quomodo híc dicitur ea
cõsuetudo fuisse diuturna, à Paulo ap-
probata, & à tota ferè Ecclesia obser-
uata, quòmodo verò nihil ì se mali ha-
bebat: si tátũ sacrilegij periculũ, nõ se-
cũdũ qd, sed absolutè habebat adiun-
ctũ? Si igitur tátũ momēti fuit in illa
cõsuetudine, vt ob eã illud tátũ pericu-
lũ esset dissimuladũ: non inutile sanè
erit hãc restituere, si modò diligēs ope-
ra adhibeatur, ad hoc periculũ phibē-
dũ. Et qdē phiberi posse hoc periculũ

con-

DE SACRA COMMVN.

conditio illa, qua Bohemis in Concilio Basiliensi concessa, Germanis in Comitijs aliquando oblata, & nūc tandem in Concilio Tridentino, iudicio Pontificis in vtraque specie communicatio permiffa est, satis declarat. Népe vt diligens cura adhibeatur, ne in sanguinis administratione aliqua irreuerentia & prophanatio admittatur: quod stultè & temerè, imò sceleratè & sacrilegè caueretur, si nullo modo, nisi calicis ablatione, huic periculo p- uideri posset. Quod autem ad Patrū tempus attinet, non videntur tam graua & crebra hæc pericula accidisse: aut si qua fortè accidissent, non tamè tanti habita, vt ideo populus, Christi sanguine redemptus, sacramento noui Testamēti, quod in sanguine Christi est, priuādus putaretur. Verūm hoc periculo animaduerso, satiùs putabāt, si quouis alio modo illi occurreretur: Id quod fistulę illę declarant, quarum in cōmunionem calicis Dominici, quā Confirmationem quoque vocabant,

tum

tum in Romana, tum in prouincialibus Ecclesijs usum fuisse, libelli ordinis Romani testantur. Cuiusmodi fistulæ calicibus ipsis adiuncte passim adhuc hodie visuntur. De monasterijs quoque, præsertim Cisterciensium, & Cartusiensium hoc idem constat.

Ex huius quoque periculi metu manavit intinctio: quam licet à Christi institutione non nihil recedere viderent, tamen hoc satius putabát, quam si fideli populo sacramentum Domini sanguinis in totum auferretur. Certè ex his cõsequitur, hoc periculo semoto, in vtraque specie communionem potius esse administrandam: quemadmodum ex multorum scriptis constat, etiam vsu alterius speciei in vulgo passim obtinente, nonnullis tamen in locis communionem Domini sanguinis obseruatam fuisse. Petrus de Palu- In 4. dist. II. quest. 1.
de auctor est, sua ætate in quibusdam Ecclesijs consuetudinem fuisse sub vtraque specie communicandi, idque ita cautè in illis Ecclesijs siue Monasterijs
E factum;

DE SACRĀ COMMVN.

factum, vt nihil effunderetur. Et idonei auctores testantur, paulū supra Patrum nostrorum memoriā, integrā communionem per Galliā distributā fuisse, quāuis extra ordinem, & in sacellis: quomodo & Regib. Francorum cōmunio exhibetur. Hunc quoq; morem integrè communicandi Pōtificates Romani hucusq; in Diacono & Subdiacono in solemnioribus festis cōmunicando retinent, vt in Ritualibus libris scriptū inuenitur. Et Martinus V. Pont. Max. etiā post Conciliū Cōstāt. in solempni Paschæ officio Romani ordinis præscriptum & formulā in communicando vtraq; specie populo vsurpasse legit. Thomas quoq; Valdensis auctor est, etiam post Constantiensem synodum, Romanum Pontificem secundū vsū Romanū Diaconos & Altaris ministros, aliosq; viros fide & dignitate p̄stātes, itē Rectores insignium locorū & Monasteriorum, fratres suos & alios, quos tanta re dignos iudicabāt, communicare non destitisse.

Car-

Cardinalis Cusan. in epist. ad Clerum
& literatos Bohemiæ, quã scripsit an-
no 1452. annis aliquot post solutã sy-
nodũ Basiliensem, auctõr est, Põtificẽ
Ro. vsq; ad proxima sua tẽpora in festo
Paschæ Laicos, quibus ipse sua manu
Corpus Dñi tradidit, ad susceptionẽ
sanguinis de manu Diaconi accedere
permisisse. Nicolaus Panor. Archiep.
Abbas Siculus aliàs dictus, q̄ Cõcilio
Basil. interfuit, q̄ quis rationẽ indicet,
quare cõmunicãtib. sine sanguine Eu-
charistia sola tradatur: subijcit tñ, Dõ-
ctores dicere atq; sentire, nõ esse malũ,
si cõmunicãs etiã de sanguine sumat:
adfertq; exẽplũ Cartusienũ, q̄ appo-
nant modicũ de vino in calice post cõ-
secrationẽ, vt sufficiat oĩbus fratribus,
qui cõmunicare debeant. Quem mo-
rem suo tempore fuisse testatur Guil-
hel. Duranti: Et Astexanus in Summa
adducit Cisterciensium & aliorũ con-
suetudinem, qui post sumptionẽ cor-
poris & sanguinis dimittũt ibi aliquid
de sanguine, vt infuso vino, commu-

De celebr.
Miss. cap.
Cum Mar-
tha.

Ration. di-
uin. lib. 4.
cap. 42.
Li. 4. ti. 17.

DE SACRA COMMVN.

ficantes aliquid inde percipiant

Ex his certè apparet Communio-
nem Dominici sanguinis, etsi paula-
tim exolefcentem: vbi sine periculo
fieri poterat, potiozem tamen semper
habitam, & optimis quibusq; proba-
tam fuisse: ita vt mirum non fit, si hac
ætate studijs hominum cognitione di-
uinarum literarum & Ecclesiasticarū
rerum excitatis, tãto studio restitutio
hæc Dominici calicis postuletur & vr-
geatur. Quem enim hæ quæ supra ex-
plicatæ sunt rationes, ad expetendam
& amplectendam hanc communionē
Dominici calicis non inuitent? Quòd
hæc communio consentanea sit insti-
tutioni Christi, & traditioni Aposto-
licæ: quòd in ea expressior imago, re-
præsentatio, & cōmemoratio mortis
Christi habeatur. Item hoc modo ad-
ministrari Eucharistiam, conueniens
esse vsui huius Sacramenti, in quo im-
pleatur id, quod Christus inquit: Ca-
ro mea verè est cibus, & sanguis meus
verè est potus. In sola hac integra cō-
munio-

munione accipi perfectè sacramentū,
vt in quā sola perfectè signetur & cau-
setur vsus fidelium, & vnitas corporis
mystici. In hac sumptione offerri effe-
ctum vnionis, & memoriam redemp-
tionis per sanguinis effusionē. In hac
communione commemorationē fie-
ri, nō modò redēptionis à pœna æter-
na, sed etiam acquisitionis hæreditatis
æternæ. Item hanc communionē ma-
gis cōsonā esse exemplo Christi, Apo-
stolorū & Patrū primitiue Ecclesiæ,
Item, conuenire eā cum sententia &
interpretatione sanctorum, qui Chri-
sti verba, Nisi comed. carn. fil. hom. &
bib. eius sang. ad sacramentalem esum
& potum retulerunt: & hunc modum
communicādi esse perfectissimum, in
quo verba illa Saluatoris plenius &
perfectius impleantur, atque cum fru-
ctu maiore, &c. vt interim rationes à
Christi institutione & causis institu-
tionis à Patribus commemoratis du-
ctas omittam: quòd Christus ipse ad
bibendū hunc sanguinem noui Testa-

DE SACRA COMMVN.

menti omnes inuitet, inò hoc poculum sanguinis ipse porrigat, & vt sanguis ille bibatur, contra morem veteris legis, præcipiat: Omnibus corpus vnum propositum, & poculum vnum. Tremendum hunc calicem pari cunctis conditione esse traditum. Christū duas has species porrigendo, vnū plenum, & integrum, & perfectū mysteriū instituisse. Peracti huius sacrificij memoriam participatiōe corporis & sanguinis Domini celebrari: & dū sanguis de calice in ora fideiū funditur, sanguinis Dominici de illius latere effusionē designari. Valere hanc sumptionem Dominici sanguinis ad redemptionem & tuitionē animæ. Itē hanc sumptionē peculiariter pertinere ad cōfirmationē noui Testa. in remissionē peccatorum, per sanguinē Christi. Ad hæc pios animos an nō meritò excitet antiquissima cōsuetudo, iam inde à Christo & Apostolis, tot seculis per vniuersum orbē Christianū summo consensu perpetuata & auctoritas

tot Doctissimorū, Sanctissimorum, & Grauissimorū Præsulum, qui melioribus illis Ecclesiæ temporibus Dominicum sanguinem vnâ cum Dominico corpore è mensa Dominica suis populis ministrarunt: non facturi, nisi id non modò licitum, verumetiam vtile & salutare fidei populo iudicassent? Societas tot milium Martyrum vtriusque sexus, qui omnes à Dominici sanguinis in Ecclesia hauſtu ad proprium Christo sanguinem refundendum alacriter procurrerunt? Communitas tot myriadum fidelium hominū, qui summa animi lætitia in Ecclesia præclaro illo Dominici sanguinis calice potabantur, & vt Ambrosius loquitur, in spiritu inebriabantur? Qua de re Augustinus: Sanguis, inquit, Abel significat sanguinem CHRISTI, quo vniuersa Ecclesia accepto, dicit Amen. Nam qualem clamorem faciat vniuersa Ecclesia, dum potatur sanguine CHRISTI, & dicit Amen,

Ad Oros.
in dialog.
quæst. 65.

tu nosti: plura huius generis adferri & pluribus amplificari & exaggerari possunt. Sed hæc sufficere puto, ad demonstrandum pios animos haud leuiter & temerè desiderio Dominici calicis excitari.

At dicat aliquis. Qui verè pius & Catholicus est, in recepta consuetudine, & Conciliorum Decretis acquiescet. Rectè, Nisi aut imminens necessitas, aut insignis vtilitas ad mutationem inuitet. Nam si nulla vnquam publicæ consuetudinis mutatio est admittenda, qui fit, vt Ritus ille integræ Communionis, Dominica institutione, Apostolica traditione, publica perpetuaq; omnium temporum consuetudine, ac insuper Pontificum & Conciliorum Decretis confirmatus; contraria consuetudine, primùm intinctione, deinde mystici sanguinis omissione in totum mutatus sit? At Ecclesia insimulabitur erroris, si Decretis Conciliorum aliquid contrarium admittatur. Minimè verò erroris insimulabitur Ecclesia,

fia, si pro temporum & hominum cō-
ditione & varietate sua statuta mutet:
Quin potius prudentiæ & clementiæ
nomine commendabitur, si conditio-
nis temporum, & hominum salutis, &
publicæ pacis ac vnitatis rationem ha-
beat. Adde quòd hîc nihil aduersus
Conciliorû mentem admittetur. Ne-
que enim Concilijs Constan. & Basil.
propositum fuit, institutionem Chri-
sti, & Apostolicam, ac vetustam Eccle-
siæ consuetudinem penitùs abrogare,
& calicis communionem populo in
perpetuum prohibere, & Ecclesiæ po-
testati, ne in posterum eam reuocare
possit, præiudicare: sed pro tempore
tantùm, quod in rē esse Ecclesię cense-
bāt statuere. Id quod doctissimi quo-
que viri hac nostra ætate ingenuè ag-
noscunt. Ita enim Io. Groppe. in lib.
quem de hoc Eucharistiæ sacramento
Germanicè conscripsit: Quod ad Lai-
cos, inquit, & non conficiētes attinet,
ad vitanda multa scandala & pericula,
communio calicis prohibita est, non

in perpetuum, sed vsque ad aliã Eccle-
 siæ ordinationem, &c. Quare idẽ ait:
 Nõ esse propositi sui, impugnare vtri-
 usq; speciei communionem, quã Apo-
 stolorum tempore, & aliquantum lõ-
 go tempore pòst, in vsu fuisse constat.
 Neq; se dissuasurum, cur minus hodie
 talis communio generali ordinatio-
 ne Ecclesiæ reuocetur, modò discipli-
 na Ecclesiæ restitatur, & providea-
 tur ne inde aliqua hæresis aut con-
 temptus Ecclesiasticæ auctoritatis ex-
 istat, & ne irreuerentia & abusus ali-
 quis erga dignissimum sacramentum
 hinc immineat. Guilhelmus quoque
 Lindanus, cuius extat insigne opus,
 quod Panopliam inscripsit, de Con-
 cilij Constantiens. Decreto locutus.
 Quibus quidem verbis, inquit, haud
 equidem existimo, vti vulgò dictita-
 tur, vtriusque speciei communionem
 Laicis prohibitam, sed defensam vni-
 us speciei communionem, tunc Lai-
 cis antiquissimo ex more vsitatissimã:
 Hunc enim Decreti sensum efflagitat
 ipsa

ipsa Patrum *àvriberis*, qua hanc Conci-
 lij constitutionem nouo Hussitarum
 errori, qui illos sacrilegij accusabant,
 opponunt: ità tamen, vt ijs intelliga-
 tur vtriusque speciei communio in-
 terdicta, donec Ecclesiæ auctoritate
 liceat, apud quos illa tunc exoleuerat.
 Haftenus ille. Porrò hanc Concilio-
 rum mentè fuisse, re ipsa Basiliensis sy-
 nodus declarauit, quæ conditionibus
 certis adhibitis, Bohemis vtriusque
 speciei vsum, etsi in Concilio Basilien-
 si interdictum, tamen vt auctoritate
 Christi & Ecclesiæ licitum, & dignè su-
 mentibus, vtilè & salutarè, cõcessit: * cu-
 ius concessionis licèt non ille fructus
 qui sperabatur extiterit, tamen per
 multos adhuc in Bohemia esse con-
 stat (vulgò Calixtini vel sub vtraque
 dicuntur) qui cætera ferè Romanæ
 Ecclesiæ ritus & doctrinam tenen-
 tes, in hac cõmunionem Domini-
 ci calicis acquiescunt. Atqui nulla
 caussa est, inquires, quæ hanc mu-
 tationem vrgeat. Contrà certè tot

* Hæc cõces-
 sionè cum
 adiectis cõ-
 ditionib.
 quâ pactio-
 nem voca-
 bāt, initio
 suscepe-
 rūt: sed cū
 postea ab
 Eugen. &
 cū secutis
 Pontif. Cõ-
 cil. Bas. de-
 creta ipro-
 bātib. con-
 firmationè
 impetrare
 nō possēt,
 min' quo-
 que Rom.
 Põt. aucto-
 ritati tri-
 buere cõ-
 perūt. Vi-
 de Epistol.
 Io. Schlec-
 htæ Bo-
 hemi, ad
 Eras. Rot.
 lib. 14. epi-
 stolarum.

inſignium omnis ordinis virorum, atque adeò principum & nationũ vota & poſtulata clamant: qui hac ratione & grauiora, & imminentia religionis dāna vitari, & maiora & certiora pietatis lucra ſperari poſſe cenſent. Quæ runtur autem nonnulli, hac diſſimilitudine ac varietate Cõmunionis, Eccleſiæ ſtatũ & pacem turbari. Cur igitur non in eum ritum potiùs conuenimus, quem Chriſtus inſtituit, Apoſtolus tradidit, Eccleſia vniuerſa tot ſeculis tenuit, Orientalis verò vniuerſa, atque in primis inſignis illa Æthiopica Eccleſia, in hunc uſque diem conſtanter retinet? Dices hoc pacto Hæreticorum errorem cõfirmari, qui hũc ſolum ritum neceſſarium, alterum nepharium ducunt. Reſpondeo: In hac cauſa non pertinacium & pacis hoſtium Hæreticorum, quibus nunquã vlla ratio ſatisfacit, ſed piõrum & pacis amãtium, qui vbique ſunt hominum, rationem habendam: qui non in ſano hæreticæ prauitatis æſtro, ſed pio Apoſtoli-

stolicæ consuetudinis studio incitati, sacramento Dominici calicis, in quo plenum expressumque redemptionis suæ, ac mysticæ cum Christo vnionis mysterium continetur, potiri desiderant: quo impetrato, Dominum colaudabunt, neque odiosis & ociosis iâ quæstionibus Ecclesiâ perturbabunt.

Falsò autem existimant quidam, à nemine hanc sanguinis communionē peti, qui non eam simpliciter ex Diuino præcepto necessariam, alteram verò prorsus impiam & sacrilegam iudicet: Cùm innumeri sint, per varias nationes & regna, qui in doctrina catholica, & eius ritibus antiquitùs traditis acquiescentes, priscum hunc & catholicum Corporis & Sanguinis Domini participandi ritum, tum ob priuatam religionem, tum ob publicam pacificationem, restitui summopere cupiūt. Quod grauissimorum virorum, quibus hominum animi perspecti ac noti sunt, atque adeò summorū quoque principum grauissimo testimonio

nio probari possit.

Rursum dices nullam esse causam, cur alteram illam speciem Laici tantopere expetât, cum in vna quam accipiunt specie, perfectus & integer cõtineatur & exhibeatur Christus. Rectè sanè, si Christi substantiã spectes, quæ separari & diuelli nõ potest: quæ vbiq; sit (est autem verè in vtraq; specie post mysticam benedictionem) eam integram & perfectam esse necesse est. At hïc de sacramento agitur: cuius perfectio & integritas duplici hac specie constat. Nam alterâ Corpus tantùm, alterâ Sanguis significatur: & ex ratione & vi Sacramenti, in altera Corpus, in altera Sanguis tantùm continetur. Porro significationi effectus quoq; coniunctus est, in ijs qui dignè sumunt. Nam in ijs Sacramenta efficiunt quod figurât atq; significât.

Alb. in 4. dist. 8. arti. 13. Quare inter scholasticos Doctores grauissimus quidam atq; doctissimus, duplicem in hoc sacramẽto perfectionem cõstituit, Christi videlicet ipsius,

&

& sacramenti secundum quod venit in vsu fidelium. Priore modo verū esse, Christum esse perfectū sub vtraque specie: Secundo modo videri sibi falsum, quia non perfectè signetur, & causetur vsus fidelium & vnitas corporis mystici, nisi duplici signo: & ideo inquit, virtute sacramēti habere oportet vtrunq;. Hæc ille. Et quidā hac ætate magnæ vir auctoritatis, libenter se confiteri ait, Laicos communicantes sub vna specie tantū, non plenū accipere sacramentū, quod ex duabus constat partibus, &c. Et alibi, disputās de verbis Christi Ioan. 6. Nisi manducaueritis, &c. ita scripsit. Quò perfectius manducamus & bibimus, eò consummatio est huius cibi atq; potus operatio: sumi autem hæc perfectissimè, quando fide per dilectionem operāte, vera & reali præsentia corporis & sanguinis, sacra suscipitur Eucharistia. Addit autem veteres verba Christi accommodasse ad manducationem & potionem spiritualem: quia spectabāt plē-

DE SACRA COMMVN.

plenam & perfectam carnis Domini
 mādicationem, & sanguinis potum.
 Non satis autem prudenter vir quidā
 alioqui prudentissimus scriptum reli-
 quit: nō habere Laicos quod queran-
 tur ob ademptam alterā speciem, cū
 panis & vinum post consecrationem,
 nihil aliud sint, quā species sacramē-
 tales, & accidentia sine subiecto. Cer-
 tē Christus, Apostolus, & eos secuti
 prisca Patres, longē honorificentius
 cū de utrāq; tū de hac vini specie
 loquūtur: quam Christus appellatione
 sui sanguinis honoravit, imō san-
 guinem esse suum confessus est: Apo-
 stolus cōmunionem sanguinis appel-
 lat: alij sanguinem redemptionis, san-
 guinem qui populum redemit, pocu-
 lum sanguinis pretiosi, atq; adeō sim-
 pliciter Domini sanguinem appellāt.
 Longe quoque aliter de his speciebus
 loquitur Augustinus in libro Senten-
 tiarum Prosperi. Nec similiter, inquit,
 comprehendimus has duas species,
 quemadmodum ante consecrationē
 com-

De cōsec.
 dist. 2. cap.
 nō autem.

comprehendebamus: cū fideliter fa-
teamur, ante consecrationem panem
esse & vinum, quod natura formavit:
post consecrationē verò corpus Chri-
sti & sanguinem, quod benedictio cō-
secrauit. Non rectè itaq; dicitur, vinū
post cōsecrationem, nihil esse aliud, q̄
speciem sacramentalem, & accidēs si-
ne subiecto. Cū etiam si in se confide-
retur, augustissimum sit sacramētum,
adiunctum habens verum sanguinem
Christi: quē ex institutione significat,
ex similitudine repræsentat, ex sanctifi-
catione continet, & piè sumentibus,
in viuificum & cælestem potum exhi-
bet. Quare non indignandum est pijs
Laicis, si hanc speciē obnixius petant.
Cū eam non (vt ille inquit) pro acci-
dente sine subiecto tantummodo, sed
vt Paulus loquitur, pro communione
sanguinis Christi ducāt. Quod igitur
ad effectum attinet: quāuis in altera
specie perfectus & integer sumatur
Christus, non tamen frustra in altera
quoq; specie idem ille perfectus & in-
F teget

teger Christus expetitur. Nam alia ratione Christus in sacramento sanctificati panis, alia in sacramento benedicti calicis spectatur. Illic enim spiritualis cibi, hinc potus spiritualis rationem & vim ex Christi institutione obtinet. Et quàmuis, vt ait Augustinus, dubitandum non sit, vnumquenque fidelium, corporis & sanguinis Domini tunc esse participem, quando in baptisinate membrum corporis Christi efficitur, nec alienari ab illius panis, calicisque consortio, nec priuari sacramento illius participatione & beneficio, etiamsi antequàm panem illum comedat, & calicem bibat, in vnitatem corporis Christi constitutus, de hoc seculo migrauerit: hæc, inquam, quàmuis ita se habeant, non tamen frustra corporis & sanguinis Christi participatio in sacramento Eucharistiæ post Baptismum suscipitur. Quemadmodum itaque post Baptismum, in quo regenerati toto Christo fruuntur, eius membra effecti, & eius corpori sociati: ta-
men

inven postea sacramentum Eucharistiæ expetunt, in quo perfectum quoque Christum in cibum & potum spiritua- lem percipiunt: ita qui in sacramento corporis Christi, perfectum Christum in cibum spiritualem sumpserunt, non temerè eundem illū perfectum Christum in potum spiritualement in sacramento sacrosancti sanguinis accipere contendunt: cum idem Christus in diuersis sacramentis, diuerso quoq; modo se exhibeat.

Porro quamuis ex duplici hac specie vnum constat plenum & integrum sacramentū, ratione extremi finis, qui ex duabus rebus perficitur: tamen vtraque hæc species per se propriè & verè sacramentum est, cum propriam materiam, significationem, & virtutem obtineat. Quapropter à veteribus sæpè multitudinis numero sacramenta vocantur, & vt duo sacramenta, seorsim cōmemorantur. Falluntur itaq; qui scribunt, quicūq; hoc sacramentum sanguinis petant, hoc ipso fateri,

DE SACRA COMMVN.

quòd prauè de hoc sacramento senti-
ant, & in altera specie totum Christum
contineri negèt. Quos sanè ij qui Lu-
therum sequuntur, quorū in Germa-
nia magna turba est, satis refellunt. Ij
em̄, vt antè dictū est, in celebri quadā
Confessione apertè fatètur, se nō ne-
gare, quin totus Christus, tam pane, q̄
vino Eucharistiæ dispensetur. Et Ioan-
nes ille Hus, cūm vtriusq; speciei vsum
vehemèter pbaret, tñ de hoc sacrosan-
cto Eucharistiæ sacramēto, nihil diuer-
sum à recepta tunc Ecclesiæ sententia
sensit, aut docuit. Et in opusculis qui-
busdam, quæ de eo argumēto scripsit,
disertè asserit, sub vtraq; specie sacra-
mentali esse corpus & sanguinē Chri-
sti, & non seorsum corpus, & seorsum
sanguinē, sed sub vtraq; specie manere
Christum totum. Bohemi quoq;, qui
eius obitum secuti sunt, quàmuis in
exigēda hac calicis communicatione
vehementiores fuerint, tamen in Scri-
pto quodā publico à Ioāne de Rocka-
zana in Concil. Basili. nomine Regni
Bohe-

Tracta. de
cor. & san.
Domin. &
Trac. vtrū
exped. Lai.
fid. sume.
san. Chri.
sub sp. vini

Bohemix exhibito, manifestè fatentur, totum Christum, Deum & hominè, esse sub altera specie cum plenitudine omnium gratiarum.

Verùm deterret nonnullos, q̄ hanc vtriusq; speciei cōmunionē, multarū quoque aliarum piarum & vetustarū consuetudinum abrogatio, & quædā quasi religiōis innouatio, ac à reliquo Ecclesiæ corpore defectio comitari cōsuevit. Id sanè plerisque in locis factū esse, negari non potest: & nisi in tempore prospiciatur, ne in posterum magis fiat, verendum est. At vide, ne huius rei causa sit, quòd in hac re & huic similib. institutioni Christi, & priscaæ Catholicæque Ecclesiæ obseruationi consentaneis, æquissimis piorum hominum votis, & prudentissimis eruditorum & grauium virorum monitis in tempore obsecutū nō sit. Ita enim ferè homines natura comparati sunt, vt iniquum postea petant, qui equum cūm postulant, nō ferunt. Adhæc nos hoc loco illorum causam agimus, qui

DE SACRA COMMVN.

nullā in publicis ritibus huius rei grā-
 tia mutationem & innouationē quæ-
 runt, sed tantū conscientiæ suæ, &
 pio desiderio satisfieri postulant: hoc
 est, vt ipsis petentibus, loco calicis ab-
 lutionis (qui passim dari consueuit) ca-
 lix sanctificationis, adhibitis solemni-
 bus inter porrigendum verbis (San-
 guis Domini nostri Iesu Christi, pro-
 fit tibi in vitam æternam) tribuatur:
 qui aut sola Dominici corporis sump-
 tione contenti sunt, suo iudicio relin-
 quantur: Quod à prudentibus pasto-
 ribus ita cōmodè & prouidè fieri po-
 terit; vix vt mutationis aliquod signū
 appareat, Neque hinc aliqua aut diffi-
 dij, aut turbationis, & innouatiōis oc-
 casio metuenda erit: non magis sanè,
 quàm ante ducentos annos, cū hoc
 sacramentum summa pace, his in alte-
 ra, illis in vtraq; specie ministraretur,
 Quod multorū Scriptorū, qui ea æta-
 te vixerunt, testimonijs constat. Nam
 Tho. Aquin. cū disputat, licere cor-
 pus Christi sumere sine sanguine, alle-
 gat

gat non vniuersalem, sed multarū Ecclesiarū, sua ætate, consuetudinem: & prouidè, inquit, in quibusdam Ecclesijs obseruari, vt populo sanguis nō detur: Ricardus de med. villa, Maioribus, de quibus non timentur pericula effusionis & erroris, licitè in vtraque specie sacramentum dari affirmat. Petrus de Tarantasia (postea Pont. Max. Innocent. IIII.) à Maioribus & Presbyteris, vel Ministris Altaris, sumi sacramentum sub vtraque specie scribit: quòd maiorem reuerentiam & cautelam seruare sciant, Guilhelmus de monte Lauduno: in multis, inquit, locis communicatur cum pane & vino, id est cum toto sacramento. Petrus de Palude testatur, sua ætate in multis Ecclesijs fuisse consuetudinem, quòd communicauerint sub vtraque specie. Atque hij omnes vixerunt sub anñu Dom. m. ccc. Quæ consuetudo vsq; ad proximè infecuta Concil. Cōstan. tēpora, nōnullis in locis, præsertim in monasterijs, tenuit.

Cuius saltem temporis libertatē hoc tēpore restitui cōueniret: in qua spes esset, prudentiores & saniores vtriusq; partis cōquieturos: donec paulatim, si qua adhuc tūm in huius sacramenti administratione, tūm in alijs Ecclesiasticis ritibus, ad formam vetustatis instauranda videntur, in ijs ab Ecclesiarum Gubernatoribus idonea per tempus cura adhibeatur. Hac quoque libertate concessa, credibile est, futurū vt homines quomodo ab vsu Domini calicis recesserunt, ita vltro paulatim ad priscum Ecclesiæ morem, nullo accedente Decreto, nulla subita in nouatione facta, sint redituri.

Nihil igitur est, quod hanc Domini calicis restitutionē, & in vsum reductionem admodum impediat. Est verò inter cetera cur Domini calicis vsus iam diu prætermisus, nonnullis pijs & eruditis viris, vel nunc tandem restituendus videatur. Videlicet ne longa hac consuetudine à Dominico calice populi abstinendi, in eum errorem homi-

homines abducantur, vt putēt Domini calicis vsum ad populū nihil pertinere, imō de calice Domini populum bibere, prorsus esse nefarium: Quem errorem ab ijs confirmari putant, qui Christi verba, Bibite ex hoc omnes, ad solos esse Apostolos referenda, docēt: nec vident hinc consequens esse, vt totius huius sacramenti institutio ad Apostolos tantū, & eorum successores Sacerdotes pertineat, & ab omni vfu huius sacramēti Eucharistiæ, Laici sint alieni. Cōstat enim, quibus dictū est, Accipite & Edite: ijsdem quoq; dictum, Bibite ex hoc omnes: atque ijs verbis, non consecrandi, offerendi, atque distribuendi potestatem (quā Sacerdotum esse propriam, dubitandum non est, atque his verbis, Hoc facite, ijs commendari) sed vsum & participandi ius à Christo esse institutum. Atque hæc verba, Bibite ex hoc omnes, non ad Apostolos tantū, vt Sacerdotes, pertinere, declarat Paschasius, qui cōcordem veterum sententiā secutus;

DE SACRA COMMVN.

hanc explicationem adiecit : OMNES, inquit, hoc est, tam ministri, quàm reliqui credentes.

Et in Glossa quadam (cuius tit. est, De quadruplici Missali expos. &c.) hunc locum ita explicatum legimus: Bibite ex hoc om. Ex hoc, scilicet calice sanguinis, Omnes, scilicet sine personarū acceptione. Et Tho. in epist. ad Cor. I. cap. II. Affirmat his verbis Christi apud Paul. Hoc fa. quot. bib. iniungivsum huius sacramenti: ad quem vsum, vt mox subijcit, participatio sanguinis Christi à fidelibus pertinet. Adhæc vir doctissimus Alfon. de Castro, lib. 6. aduersus hæreses : Non satis constare scribit, quando hæc verba, Hoc facite (quibus verbis Apostoli Sacerdotes à Christo ordinati sunt) Christus pronuntiarit : continuóne post consecrationem, antequàm mysteria Apostolis daret, an verò postquàm ea tradidit: sibi verò ex literæ decursu magis probari, verba illa à Christo, post datam Eucharistiam esse dicta: quod

quod si ita est, manifestum esse Christum, non Sacerdotibus tunc Eucharistiam in vtraque specie dedisse: Non tamen argumentum hoc efficax esse, ut ita facere obligemur, sed eò tantum valere, ut credamus non esse contra Euangelicam institutionem, Eucharistiam sub vtraque specie alijs, etiam Laicis, porrigere, quod firmissimè, inquit, fatemur. Nam olim per multa secula sic apud omnes Catholicos usurpatum esse, ex multorum sanctorum scripturis didicimus. Idem quoque Alfonso alibi in eodem opere: *Lib. 10.* Apostolos de manu CHRISTI recipientes Eucharistiam, cum Laicis sacramentum participantibus confert: ut Sacerdotem sacrificantem cum CHRISTO sacramenta Apostolis porrigente, item Sacerdotè Christi locum tenere, Laicū verò cōmunicantem, personā agere Apostolorū affirmat. Sed quid testimonijs opus est? quū abūdè totius Ecclesiæ cōsuetudo hoc probet, q̄ Christi institutū secuta, Laicos

Laicos ad communionem corporis & sanguinis Christi, tot seculis admisit: non factura, nisi id ex Christi institutione ius fasq; esse cœsuisset. Quod ius non aliundè, quàm ex Christi verbis, quibus sacramenti huius vsum instituit, peti potuit. Quare Louaniensis Decanus: Quòd dicit Chrysostomus, in his mysterijs nihil prorsus interesse inter Sacerdotem & plebè, intelligere ipsum ait, nihil interesse Christi dispositionem & ordinationem spectando, quæ inter Sacerdotes & Laicos, quò ad Sacramenti participationem, nihil discreuit. Idem quoque congruum fuisse scribit, vt cum sub vtraque specie instituisset hoc sacramentum Christus, sub vtraque etiã specie Apostolis cõmunicaret. Nã si solus sanguinem Christus bibisset, inde nasci potuisse errorẽ, quòd Laici sanguine Domini communicare nõ possent. Si igitur errorem ducimus, putare Laicum Dominico sanguine cõmunicare non posse: vide quæso, an non huic errori
 satis

fatis magna occasio subministretur, si à calicis usu Laici omnes in totum prohibeantur, & priuatim quoque, ubi omne effusionis periculum abest, Laicus Dominicum sanguinem postulans, tanquam à re illicita & nepharia repellatur, soli que Sacerdoti sacrificanti, ius participandi sanguinis arrogetur.

Extiterunt similiter etiam quidam, qui testamenti Veteris testimonijs sunt abusi, ad probandum ius Domini sanguinis ad solos Sacerdotes, non autem ad fidelem populum pertinere: eo quod in veteri Testamento offerentes quidem è populo, de sacrificijs, quæ erant in materia solida, edebant: de libaminibus vero, quæ erant in materia liquida, solis ministris, non etiam populo libare fas erat. Quasi huic commento non satis Chrysostr. occurrat, cum ait: Hom. 18. in 2. ad Cor. Non sicut in veteri lege, partem quidem Sacerdos comedebat, partem autem populus: & non licebat populo participem esse eorum, quorum particeps erat Sacerdos: Sed nunc non sic: Verum omni-

DE SACRA COMMVN.

1. Reg. 2.

Eck. in lo-
cis cōmu.

omnibus vnum corpus proponitur,
& poculum vnum. Eadem dexteritate
quidam huc accommodant, quod Eli
Sacerdoti à Domino dictum legitur:
futurum, vt quicumque remanserint
de domo eius, venturi sint ac dicant:
Dimitte me obsecro ad vnam partem
sacerdotalem, vt comedam buccel-
lam panis: atque ita supplicium, &
maledictum, quod Deus posteris Eli,
ob eius & liberorum peccatum mina-
tur, ad fidelem populum in Ecclesia
Christi trahunt. At rectius & pruden-
tius sensit & scripsit Thomas VVal-
densis, proximus à tempore Constans-
tensis Synodi. Fide, inquit, fortibus
& disertis fidelibus, à Pastoribus Ec-
clesiarum hoc donandum esse conce-
dimus, vt ad sacrificium & eius liba-
mentum, id est, ad communicandum
in vtraque specie eos assumant. Id-
que probat exemplo Roman. Pont.
& aliarum insignium Ecclesiarum: Ex
quibus colligitur, ne tunc quidem neq;
consuetudine, neque Decreto synodi
omnes

omnes Laicos in totū à sanguinis Do-
minici eommuniōe prohibitos & ex-
clusos fuisse.

Quare his omnibus perpensis, hoc
vno certè hæc integra cōmunio præ-
stat: nempe ea si decenter & reueren-
ter, prisco more in vnitare Ecclesię ad-
ministratur, quin recta & legitima sit,
quæri & dubitari nō potest: & ad cō-
scientias piorum tranquillandas, & pa-
cem ac vnionem Ecclesię cōseruandā
aptissima est. Ea verò communio, quæ
in vna tantū specie fit, etiamsi in lo-
co & tempore vsurpari possit: tamen
multarum quæstionum & disceptatio-
num materiam præbet, quibus & pio-
rum animi nonnunquàm commoue-
antur, & vnde facilè rixæ, odia, & schi-
smata oriantur. Huc facit exemplū Ba-
ptismi, quem olim quibusdā in locis,
in nomine tantū Christi admini-
stratum, & à Pont. Rom. approbatum De consec.
dist. 4. ca.
à quodā.
legimus: Quia cū in se CHRISTI
nomen confessionem Trinitatis in-
cludat, idem valere putabatur, &
Apo-

DE SACRA COMMVN.

Apostolorum, Ecclesiasticorūq; Scrip-
 torum exemplo niti videbatur. Sed
 quis nesciat, longè illam Baptismi for-
 mam præferendam, in qua expressa Pa-
 tris, Filij, & Spiritus sancti inuocatio
 adhibetur: vt quæ Christi institutioni,
 & Apostolicæ ac Ecclesiasticæ obser-
 uationi magis sit cõsentanea? Et quã-
 uis vterque Baptismus, tum in vnus
 Christi, tum in trium personarum no-
 mine ministratus, idem valeat, atque
 efficiat: tamen in hac Baptismi forma,
 quam Christus præscripsit, expressior
 est huius mysterij significatio. Ita cõ-
 municatio illa, quæ in altera tantum
 specie fit, quàmuis illi, quæ fit in vtra-
 que specie, virtute & efficacia putetur
 æqualis: tamen in hoc ritu, quæ Chri-
 stus instituit, & Apostolus tradidit, &
 Ecclesia seruauit, expressior est Domi-
 nicæ passionis representatio. Nec præ-
 tereundum hîc puto, quod vir quidã
 eximie eruditionis & summæ aucto-
 ritatis, ante annos plus cētum scriptū
 reliquit: videri sibi vsū Sacramenti
 cha-

Nic. de Cu
 sa. ep. 3. ad
 Bohem.

charitatem Ecclesiæ ad Christum ostendere: vt tunc sæpè, & sub vtraq; specie fiat communio, quando ardès est charitas: tunc rariùs in anno, & sub intincti panis specie, quando calida est: tunc verò rarissimè in anno, & sub vna specie, quando tepida est: vt hoc, inquit, tempore. Quod si ita est, videtur certè vel maximè hoc tempore necessariù, vt instante Christi aduentu, tot vndique periculis circumstantibus, Christianorum animi, pulso procul torpore & tepiditate, ad ardentissimam in Christum charitatem inflammentur, huiusque ardentis charitatis declarandæ causâ ad frequentiore per annû communionem, eamque perfectam & integram reuocentur. Præsertim cum hæc ipsa frequentior & perfectior communio, si ritè & dignè fiat, ad excitandam, inflammandamque in hominum animis erga Christum charitatem, plurimum collatura sit.

Ex his itaq; cõfici puto, hanc integrâ in vtraque panis & vini specie communi-

G

muni-

DE SACRA COMMVN.

municationem, etsi simpliciter necessaria non habeatur, ei communicationi, quæ in altera tantum specie fit, etiam si Christi mandato contraria non putetur, multis nominibus esse anteponendam, omnesque verè pios & Evangelicos, ac Catholicæ traditionis studiosos, ad eam obtinendam, & in usum reuocandam (saluò semper Catholicæ vnitatis vinculo) eniti & contendere debere: & si citra grauem Ecclesiæ offensionem, & perturbationem obtineri possit, gratissimis animis amplectendam. Quare illi minus probandi videtur, quamuis fortassis zelus improbandus non sit, qui tanta contentione, tum sermonibus, tum scriptis, huic tam multorum piorum hominum Dominici calicis desiderio obnituntur, & tanquam de re, in qua summa religionis consistat, odiosè contendunt: cum tamen hic non de lege diuina atque perpetua, sed de humana tantum, eaque mutabili & temporaria constitutione abroganda agatur: eaque
in re

in re tam leuibus atque futilibus, atq;
utinam non etiam falsis argumentis
vtuntur, vt se prudentibus & bonis in
Ecclesia, miserandos, astutis verò &
improbis Ecclesiæ aduersarijs, deridē-
dos præbeant. Etenim cum videant
passim optimos quosq;, non eos mo-
dò, qui pro Hæreticis habentur, sed
etiam verè Catholicos, eosque non è
vulgo tantum, sed etiam eruditione &
dignitate præstantes, prisci moris desi-
derio teneri: vel certè ita iudicare, eius
restitutionem ad Ecclesiæ vnitatem cõ-
ciliandam & conseruandam inprimis
valere: hæc, inquam, cum ita se habere
videant, in eo potius laborare debe-
rent, vt paulatim hominum animos
itã informet & præparent, vt in cali-
cis vsu restituendo, Ecclesiæ auctori-
tati & reuerentiæ nihil detrahatur.
Minimè verò omnium hæc eò spe-
ctant, vt eos probemus, si qui hinc ar-
repta occasione, multis in Ecclesia re-
ceptis ritibus temerè abolendis, vel
immutandis, Ecclesiæ faciem immu-

tarunt, & statum perturbarunt: vt omne vinculum societatis cum reliquo Ecclesiæ corpore abruptis videantur: & calicem Domini, quo charitatis mysterium continetur, aduersus Christianam charitatem cum hostili odio, & acerbissima insectatione totius Ro. Ecclesiæ, in qua iam aliquot seculis hæc consuetudo obtinuit, vsurparunt: quem ita restitui & in vsum reuocari cupimus, vt simul & piorum conscientijs, & Ecclesiæ tranquillitati & auctoritati consulatur.

Hæc à me simpliciter & sine vllò fūco in medium proposita sunt: quòd cū videam hac ætate, seu occulta quadam temporum inclinatione, seu diuino potius impulsu, permultos atque adeò optimos quosq; huius Domini sanguinis sacramenti desiderio teneri, optarim vt hunc animi sui affectum ita temperent, vt se intra Catholicæ traditionis & Ecclesiasticæ vnitatis limites contineant: ne sacramentū vnitatis & pacis, disiungendis & turban-

bandis, sed conciliandis potiùs, & pacificandis Ecclesijs seruiat. Quod in eorum qui Ecclesijs cū potestate præsumunt, prudentia & fide positum est, eiusque potissimum cui inter Ecclesiæ proceres summa auctoritas est concessa: quibus imprecamur, vt eam potestatem, quã diuinitus ad instaurationem Ecclesiæ Christi acceperunt, in hoc negotio ad præsentem eius utilitatem, imò propemodum necessitatē conuertant: quod non imperitorum & obscurorum tantummodo hominum votum est, verum etiam eruditissimi & clarissimi viri, atque adeò summo in Repub. Christiana gradu locati Principes, non optant modò, sed vt id quamprimùm perficiatur, summa ope, omniq; studio adnituntur.

Nulli autem admirationi aut offensionis esse debet, si quæ loca præter cõmunem orthodoxorum quorundam nostra ætate sententiam hic explicentur. Id enim nõ cuiusquam reprehendi

DE SACRA COMMVN.

dendi libidine, sed summa necessitate
 veritatis profitendæ factum est. Neq;
 enim decere, neq; expedire puto, vt,
 maximè in hoc religionis negotio, vel
 falsa vel ambigua proferantur. Quæ vñ
 queadeò apud aduersarios nihil effici-
 unt, vt etiã veris argumentis auctori-
 tẽ detrahãt. Cuiusmodi est, quòd vul-
 gò etiã à doctissimis viris factũ Christi
 in Emaunte, ad alterius speciei vsum
 probandũ adducitur: cum certò nõ cõ-
 stet (etiã doctissimorũ virorũ p̄fessio-
 ne) an ea fractio panis de corpore Do-
 mini intelligi debeat: & vt in illo pane
 corpus Dominicũ à Christo datũ in-
 telligatur, non tamẽ illic sacra illa my-
 steria celebrandi & administrandi for-
 mã præscriptam apparet: sed Christum
 qui sacramentorũ auctor est, nouo mo-
 do, quẽ eo loco cõuenire iudicabat,
 hoc sacramentum confecisse & tradi-
 disse, non exemplum quòd imitari li-
 ceat, proposuisse. Quis enim dicat, sa-
 cerdoti hodie licere, vt solo pane in
 corpus Dominicũ consecrato, & cõti-
 nuò

Alfonf. de
 Castr. ad-
 uer. hære-
 ses lib. 6.
 Esto, Chri-
 stus tunc
 corpus su-
 um nõ de-
 derit, quo-
 niã de hac
 re nihil de-
 finit. vo-
 lo. Vide
 Guil. V. Ve-
 defordum
 aduer. loã.
 VViclef, ar-
 gum. 5.

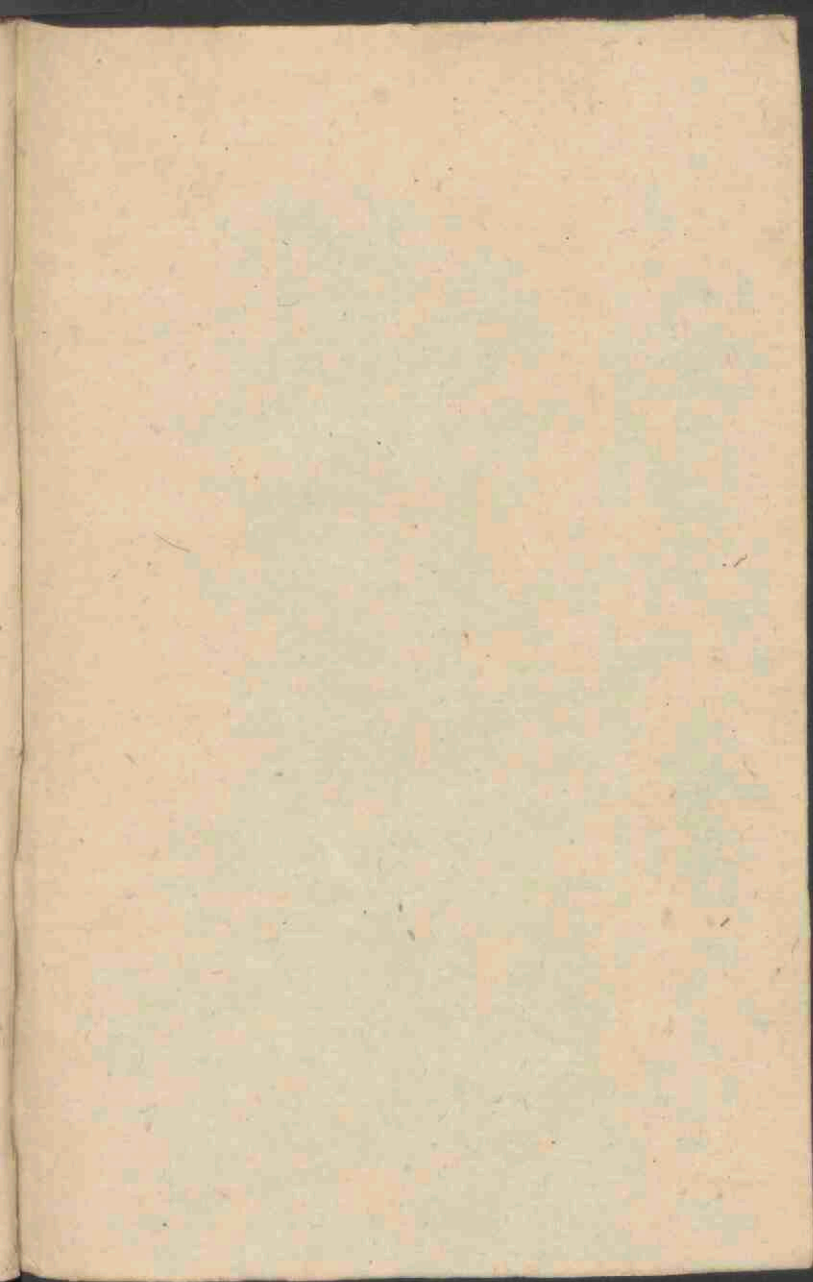
nuò tradito, calice in totum præter-
misso; mysteria Dominicæ passionis
perficiat? Quare neq; in Constantien-
sis, neq; Basil. neq; modò habiti Tri-
dentini Concilij decretis, ex hoc loco
ad alterius speciei vsum confirmandū
argumentum ducitur: sed præcipui ar-
gumenti loco adfertur, quòd tam sub
panis quàm vini specie, integrū Chri-
sti corpus veraciter contineatur, atq;
sub altera specie totus atque integer
Christus, verumq; sacramentū sumat-
ur. Deinde, nouū non est, si in expli-
catione quorundā locorum, etiā do-
cti & orthodoxi viri nō consentiant.
Nam id hodie non rarò vsu venit, vt
quæ ab alijs asserta sunt, ab alijs corre-
cta legamus: cuius rei exemplū est in
communione Laica, & Canone Gela-
siano Cōperimus. Alij enim commu-
nionem Laicam de cōmunionem in al-
tera tantū, hōc est panis specie intel-
lexerūt, & Canonem Gelasij ad solos
cōficiētes referendum purauerunt:
cūm alij re diligentius expensa, rectè
agno-

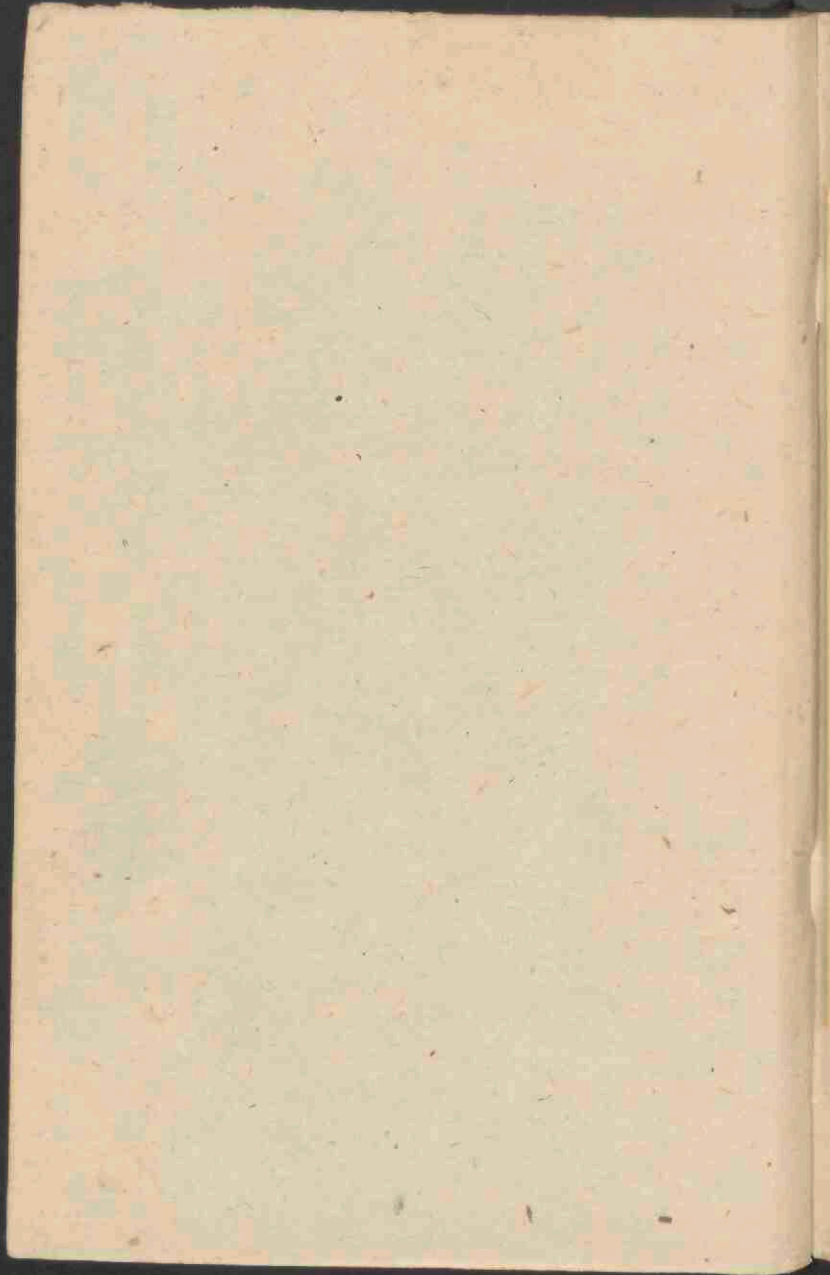
A 1914299
 DE SACRA COMMVN.

uerint, communionem Laicam nihil de vtraq; specie detrahere, & Canonē illum Gelasij non ad conficientes, verū ad ipsum populū sacramenta participantem, referri debere. Item Christi apud Ioan. verba, Nisi mand. car. fi. ho. & bib. eius san. &c. alij de spirituali tantū manducatione, alij verò, priscorum patrum auctoritatē secuti, de sacramentali siue corporali & visibili intelligendum docent. Ipsa quoq; institutionis Christi verba, Bibite ex hoc omnes, alij solis Apostolis, vt Sacerdotibus dicta sentiūt, alij his verbis pronuntiatis, nondum fuisse sacerdotes institutos, sed Laicorum sacramēta sumentium personam repræsentasse, Apostolos agnoscunt, ex quibus interpretationibus, quæ proxima verò sit, haud ita difficile est iudicatu.

F I N I S.

Fol. 16. pag. 2. lin. pen. pro verā lege plenā.

deze strook niet verwijderen

Rijksuniversiteit
Utrecht

UBS

Utrechts
Bibliotheek
Systeem

Bibliotheek-
stempel op
ommezijde

barcode :

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK UTRECHT

3453 4473

signatuur:

E oct 274 4

B
2